

Lagrådsremiss

Gymnasieingenjörutbildning för konkurrenskraft och tillväxt

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 13 februari 2014

Jan Björklund

Eva Lenberg
(Utbildningsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I denna lagrådsremiss lämnas förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att det införs bestämmelser om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan.

Regeringen föreslår att det fjärde tekniska året organiseras som en fristående utbildning som bygger på gymnasieskolans teknikprogram. Utbildningen ska leda till en gymnasieingenjörsexamen. Alla behöriga elever, oavsett bostadsort, ska ha lika tillgång till utbildningen genom att utbildningen är riksrekryterande. Behörig att tas emot till utbildningen är den som har gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper och som påbörjar utbildningen terminen efter det att han eller hon har avslutat teknikprogrammet eller motsvarande utbildning eller senast det kalenderår som han eller hon fyller 22 år.

Det fjärde tekniska året föreslås omfatta 900 gymnasiepoäng och indelas i nationella profiler. Profilerna bör vara inriktade mot olika teknikområden. Kommunala skolhuvudmän och huvudmän för fristående gymnasieskolor som anordnar teknikprogrammet får anordna utbildningen. Utbildningen bör finansieras genom specialdestinerade statsbidrag som ska ge full kostnadstäckning.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2015.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	4
3	Ärendet och dess beredning	14
4	Teknikutbildning i gymnasieskolan – arbetsmarknadens behov och nuvarande reglering	14
5	Ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan	17
5.1	Ett fristående fjärde år som bygger på teknikprogrammet	17
5.2	Examensmål	25
6	Utbildningens målgrupp	25
7	Det fjärde tekniska årets utformning och omfattning	27
7.1	Utbildningens omfattning	27
7.2	Garanterad undervisningstid	29
7.3	Nationella profiler	30
7.4	Ämnesplaner, kurser och betyg	33
7.4	Huvudmannens skyldighet att erbjuda utbildning upphör	34
7.5	Individuell studieplan	34
8	Behörighet och mottagande	35
8.1	Behörighet till vidareutbildningen	35
8.2	Ansökan och ansökningsförfarandet	37
8.3	Huvudmannen prövar om den sökande ska tas emot	39
9	Gymnasieingenjörsexamen	41
10	Anordnande av utbildningen	42
11	Finansiering av det fjärde tekniska året	44
12	Ikraftträdande	46
13	Konsekvenser	47
14	Författningskommentar	49
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Gymnasieingenjörsutbildning – Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan (Ds 2013:53)	60
Bilaga 2	Lagförslaget i promemorian	61
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser avseende promemorian	68

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800) dels att 1 kap. 12 §, 15 kap. 2, 5–8, 11, 22, 25 och 31 §§ samt 28 kap. 12 och 13 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel, 17 a kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

	1 kap. 12 § ¹	
Lagen innehåller 29 kapitel.	Lagen innehåller 30 kapitel.	
Dessa är	Dessa är	
– inledande bestämmelser (1 kap.),		
– huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),		
– barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),		
– kvalitet och inflytande (4 kap.),		
– trygghet och studiero (5 kap.),		
– åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),		
– skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),		
– förskolan (8 kap.),		
– förskoleklassen (9 kap.),		
– grundskolan (10 kap.),		
– grundsärskolan (11 kap.),		
– specialskolan (12 kap.),		
– sameskolan (13 kap.),		
– fritidshemmet (14 kap.),		
– gymnasieskolan (15–17 kap.)	– gymnasieskolan (15–17 a kap.),	(15–17 a kap.),
– gymnasiesärskolan (18 och 19 kap.),		
– kommunal vuxenutbildning (20 kap.),		
– särskild utbildning för vuxna (21 kap.),		
– utbildning i svenska för invandrare (22 kap.),		
– entreprenad och samverkan (23 kap.),		
– särskilda utbildningsformer (24 kap.),		
– annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),		
– tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),		
– Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),		
– överklagande (28 kap.), och		
– övriga bestämmelser (29 kap.).		

¹ Senaste lydelse 2011:189.

15 kap.

2 §

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Utbildningen i gymnasieskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning.

Utbildningen i gymnasieskolan ska, *med undantag för vad som följer av 17 a kap. 4 §*, i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning.

5 §²

Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år.

Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år. *I 17 a kap. 4 § finns särskilda bestämmelser om målgruppen för den vidareutbildning som ges i form av ett fjärde tekniskt år.*

I 17 kap. 16 § andra och tredje styckena finns bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

Bestämmelserna om gymnasieskolan gäller bara för ungdomar som är bosatta i landet. I 29 kap. 2–5 §§ finns ytterligare föreskrifter om bosättning och rätten till utbildning.

6 §

Ungdomar som har gått igenom en utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning eller har avlagt International Baccalaureate (IB) är inte längre behöriga för gymnasieskolan.

Ungdomar som har gått igenom en utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning eller har avlagt International Baccalaureate (IB) är inte längre behöriga för *nationella program och introduktionsprogram* i gymnasieskolan.

7 §

Utbildningen i gymnasieskolan består av nationella program som är yrkesprogram eller högskoleförberedande program.

² Senaste lydelse 2012:109.

I gymnasieskolan finns också utbildning i form av introduktionsprogram.

Närmare bestämmelser om de nationella programmen finns i 16 kap. *och* om introduktionsprogrammen i 17 kap.

I gymnasieskolan finns också utbildning i form av introduktionsprogram *och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.*

Närmare bestämmelser om de nationella programmen finns i 16 kap., om introduktionsprogrammen i 17 kap. *och om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i 17 a kap.*

8 §

Varje kommun ska informera om de nationella programmen *och* om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram.

Varje kommun ska informera om de nationella programmen *samt* om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram *och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.*

11 §

Utbildningen i gymnasieskolan ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning som avses i 16 kap. 11 §, i huvudsak vara skolförlagd. Även introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion och individuellt alternativ får utformas så att de inte är i huvudsak skolförlagda.

Utbildningen i gymnasieskolan ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning som avses i 16 kap. 11 §, i huvudsak vara skolförlagd. Även introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion och individuellt alternativ *samt vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år* får utformas så att de inte är i huvudsak skolförlagda.

22 §³

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs *och* efter genomfört gymnasiearbete *samt* i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan.

Betyg ska sättas
– på varje avslutad kurs,
– efter genomfört gymnasiearbete *och examensarbete, och*
– i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får innebära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

25 §

Som betyg på gymnasiearbetet ska någon av beteckningarna E eller F användas. *Om* en elev har

Som betyg på gymnasiearbetet *och examensarbetet* ska någon av beteckningarna E eller F användas.

³ Senaste lydelse 2010:1997.

nått målen för gymnasiearbetet i examensmålen ska betyget E användas. I annat fall ska betyget F användas.

Betyget E ska användas om en elev har nått examensmålen för gymnasiearbetet eller examensarbetet. I annat fall ska betyget F användas.

31 §

Ett landsting får anordna utbildningar på sådana nationella program som avser naturbruk och omvårdnad.

Efter överenskommelse med en kommun får landstinget anordna utbildning även på andra nationella program.

Av 17 kap. 17 och 18 §§ följer vilken utbildning på introduktionsprogram som får anordnas av ett landsting.

Av första och andra styckena och 17 a kap. 2 § följer när ett landsting får anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

17 a kap. Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år

Kapitlets innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- krav för att anordna utbildningen (2 §),*
- syfte och målgrupp (3 och 4 §§),*
- utbildningens utformning och innehåll (5–14 §§), och*
- behörighet, ansökan och mottagande (15–17 §§).*

Krav för att anordna utbildningen

2 §

En huvudman som anordnar utbildning på teknikprogrammet får anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Syfte

3 §

Vidareutbildningen syftar till en gymnasieingenjörsexamen och ska utgöra grund för yrkesverksamhet som gymnasieingenjör.

Målgrupp

4 §

Vidareutbildningen ska vara öppen endast för den som har genomgått utbildning på teknikprogrammet eller har likvärdiga kunskaper och som påbörjar vidareutbildningen

1. terminen efter det att han eller hon har avslutat utbildningen på teknikprogrammet eller motsvarande utbildning, eller

2. senast det kalenderår som han eller hon fyller 22 år.

Utbildningens utformning och innehåll

Examensmål

5 §

Det ska finnas examensmål som innehåller mål för utbildningen.

Nationella profiler

6 §

Inom utbildningen ska det finnas särskilt profilerade utbildningsvägar (nationella profiler).

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka nationella profiler som ska finnas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om nationella profiler.

Utbildningens omfattning

7 §

Utbildningen är avsedd att genomgås på ett läsår. Utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier.

8 §

Omfattningen av studierna anges i gymnasiepoäng. Utbildningen omfattar 900 gymnasiepoäng varav 100 gymnasiepoäng avser ett examensarbete. För utbildningen ska det finnas en poängplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om poängplanen.

Garanterad undervisningstid

9 §

En elev har rätt till minst 800 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

Ämnen och kurser

10 §

För varje ämne ska det finnas en ämnesplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner.

11 §

Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser.

För varje kurs ska det anges hur många gymnasiepoäng som kursen omfattar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs.

Individuell studieplan

12 §

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Rätt till ytterligare utbildning

13 §

Har en elev efter avslutad kurs eller genomfört examensarbete fått lägst betyget E, är huvudmannen inte skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter meddelade med stöd av andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få gå om en kurs.

Gymnasieingenjörsexamen

14 §

Gymnasieingenjörsexamen ska utfärdas om en elev har godkända betyg på en fullständig vidareutbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om gymnasieingenjörsexamen.

Behörighet, ansökan och mottagande

Behörighet

15 §

För behörighet till utbildningen krävs, utöver vad som föreskrivs i 4 §, gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kun-

skaper.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Ansökan och ansökningsförfarandet

16 §

I en ansökan till utbildningen ska det anges vilken utbildningsanordnare och vilken nationell profil ansökan avser. Avser ansökan mer än en utbildning ska utbildningarna anges i prioritetsordning.

Ansökan ska ges in till den sökandes hemkommun. Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman än den sökandes hemkommun, ska ansökan omedelbart sändas vidare till denne.

Beslut om behörighet och mottagande

17 §

Huvudmannen för den sökta utbildningen prövar om en sökande är behörig och ska tas emot.

Behöriga sökande från hela landet ska tas emot till utbildningen (riksrekrytering).

Av 15 kap. 12 och 13 §§ framgår att huvudmannen ska göra ett urval bland mottagna sökande, om fler sökande har tagits emot till huvudmannens utbildning än det finns platser i utbildningen.

28 kap.

12 §⁴

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

⁴ Senaste lydelse 2012:109.

1. barns mottagande i grundsärskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet till grundsärskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,
 2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,
 3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upphörande enligt 7 kap. 14 §,
 4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,
 5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor hemma,
 6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket eller 11 kap. 29 § andra stycket,
 7. *behörighet eller* mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § *eller* mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever eller mottagande i första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,
 7. mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, *mottagande enligt 17 a kap. 17 §* eller mottagande i första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,
 8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap. 5 eller 7 §,
 9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket eller 22 §, till särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje stycket eller till utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 15 §,
 10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket, i särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra stycket eller i utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 16 § andra stycket,
 11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje stycket, särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § tredje stycket eller utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 17 §,
 12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller
 13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.
- Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

13 §⁵

Beslut av en enskild huvudman får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. <i>behörighet och</i> mottagande enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever	1. mottagande enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, <i>mottagande enligt</i>

⁵ Senaste lydelse 2012:109.

eller mottagande enligt 19 kap. 17 a kap. 17 § eller mottagande
29 § första stycket, eller enligt 19 kap. 29 § första stycket,
eller

2. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i
29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1 får överklagas endast av den
sökande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Lagen tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2015.

3 Ärendet och dess beredning

I september 2012 gav utbildningsministern två utredare i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att utreda förutsättningarna för och utarbeta förslag till utformning och reglering av en fyraårig teknisk utbildning inom gymnasieskolan. Utredarna överlämnade i september 2013 promemorian Gymnasieingenjörsutbildning – Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan (Ds 2013:53). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av dessa finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (dnr U2013/5204/GV).

4 Teknikutbildning i gymnasieskolan – historik, arbetsmarknadens behov och nuvarande reglering

Utvecklingen av tekniska utbildningar och arbetsmarknadens behov

Under 1980-talet kom den svenska tekniska utbildningen att bli föremål för analys och debatt. Den snabba teknikutvecklingen med bl.a. informationsteknologins genombrott skapade förutsättningar för en strukturell utveckling mot ett ökat kunskaps- och tjänsteinnehåll i produktion och produkter. Internationella jämförelser av teknisk utbildning visade att många länder, utöver en lång civilingenjörsutbildning, hade en mellaningenjörsutbildning inom högskolan som byggde på ett treårigt allmänt gymnasium. Från många håll inom näringslivet kom propåer om att den svenska tekniska utbildningen på mellannivå behövde förstärkas.

En arbetsgrupp tillsattes 1987 med uppgift att belysa den framtida inriktningen, omfattningen och organisationen av den svenska tekniska utbildningen på mellannivå. Efter remiss lades arbetsgruppens slutrapport till grund för en proposition om ingenjörsutbildning (prop. 1988/89:90). I propositionen föreslogs att en ny tvåårig ingenjörsutbildning inom högskolan skulle ersätta den dåvarande fjärde årskursen på gymnasieskolans fyraåriga tekniska linje. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (bet. 1988/89:UbU30, rskr. 1988/89:280).

Gymnasieskolan reformerades vid 1990-talets början, varvid bl.a. program ersatte linjer. I samband med det upphörde den tekniska utbildningen som egen studieväg och i stället inrättades en teknisk gren inom det naturvetenskapliga programmet. Detta visade sig vara negativt för elevrekryteringen till den tekniska gymnasieutbildningen och hösten 2000 infördes ett tekniskt program i gymnasieskolan.

Under tioårsperioden 1997–2007 kom intresset för ingenjörsutbildningarna inom högskolan att reduceras kraftigt. Civilingenjörsutbildningen hade drygt 12 000 förstahandssökande toppåret 1997 för att där-

efter tappa sökande till knappt 8 000 sökande 2007. För högskoleingenjörsutbildningen sjönk antalet förstahandssökande från ca 9 000 sökande 1997 till drygt 3 000 sökande 2007. Genom olika insatser för att öka intresset för naturvetenskap och teknik har dock antalet sökande ökat de senaste åren. Antalet sökande till högskoleingenjörsutbildningen har ökat med ca 2 000 sedan 2007 medan antalet sökande till civilingenjörsutbildningen har återgått till 1997 års nivå.

Gymnasieutredningen pekar i sitt betänkande Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola (SOU 2008:27) på behovet av ett fjärde tekniskt år som främst ska förbereda för direkt inträde på arbetsmarknaden, t.ex. som arbetsledare inom såväl industriell som annan teknisk produktion. Utredningen bedömer att det finns ett behov av en teknisk kompetensnivå mellan operatörsnivån (gymnasieutbildade) och ingenjörsnivån, dvs. att det finns ett behov av gymnasieingenjörer.

I Statistiska centralbyråns rapport Trender och prognoser 2011, publicerad i januari 2012, anges att tillgången på gymnasie- och högskoleingenjörer väntas minska kraftigt till 2030 på grund av pensionsavgångar. Under 2030 väntas efterfrågan på gymnasie- och högskoleingenjörer överstiga tillgången med ca 50 000 personer.

I rapporten Var finns jobben? Bedömning för 2012 och en långsiktig utblick (Ura 2012:1) beskriver Arbetsförmedlingen främst arbetsmarknaden för de närmaste åren, men verket kommenterar även arbetsmarknaden på lite längre sikt. Inom teknikområdet beskrivs en fortsatt brist på arbetskraft. I rapporten anges att på fem till tio års sikt ökar rekryteringsproblemen. Som orsak anges att trots ett ökat antal teknikutbildningar utbildas för få för att svara mot efterfrågan.

Nuvarande reglering av teknikprogrammet i gymnasieskolan

Det högskoleförberedande teknikprogrammet fick sin nuvarande utformning 2009, se propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8). Programmet vänder sig till elever som vill arbeta med problemlösning och teknikutveckling. Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper om och färdigheter i teknik och teknisk utveckling. Den ska också belysa teknikens roll i samspelet mellan människa och natur med hänsyn till hållbar utveckling. Vidare ska utbildningen utveckla elevernas kunskaper om fysik, kemi och matematik med fokus på tekniska processer. Examensmålen utgår från det internationellt använda CDIO-konceptet (conceive – design – implement – operate) för att framhålla ett ingenjörsmässigt förhållningssätt i programmet. Detta koncept utgår från en önskan om att förnya ingenjörsutbildningar enligt ett antal principer för hur utbildningarna ska planeras, genomföras och utvärderas. Efter examen från programmet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom främst teknik- och naturvetenskap men även inom andra områden.

Den som tar examen från ett högskoleförberedande program får alltid grundläggande högskolebehörighet. För många högskoleutbildningar krävs det dock även särskild behörighet. För att få sådan krävs att eleven väljer att läsa vissa kurser inom programfördjupningen eller det individuella valet, om de inte redan ingår obligatoriskt i programmet.

Teknikprogrammet har fem inriktningar som var och en omfattar 300 gymnasiepoäng. Inriktningarna är design och produktutveckling, informations- och medieteknik, produktionsteknik, samhällsbyggande och miljö samt teknikvetenskap. Eleven ska därutöver genomföra ett gymnasiearbete omfattande 100 gymnasiepoäng samt läsa individuellt valda kurser omfattande totalt 200 gymnasiepoäng.

Pågående försöksverksamhet med ett fjärde tekniskt år

Mot bakgrund av Gymnasieutredningens bedömning att det finns ett behov av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan tillsattes en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet. Arbetsgruppen utarbetade en departementspromemoria (dnr U2010/1388/G) med förslag om en försöksverksamhet. Promemorian remitterades och utgjorde, tillsammans med vissa kompletterande förslag som på uppdrag av regeringen utarbetades av Statens skolverk (dnr U2010/7398/G), underlag till en nu pågående försöksverksamhet som bedrivs enligt förordningen (2010:2040) om försöksverksamhet med ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan (försöksförordningen). Förordningen gäller för utbildning som påbörjas under tiden 1 juli 2011–30 juni 2015.

Av försöksförordningen framgår att högst 20 utbildningar får delta i försöket med årligen maximalt 30 elever per utbildning. Deltagandet är frivilligt och ansökan om deltagande ställs till Skolverket som även fördelar ett statsbidrag om 50 000 kronor per elev och år. Krav för att ett deltagande i försöksverksamheten ska beviljas är att huvudmannen eller utbildningsanordnaren har etablerat ett samarbete med det lokala eller regionala arbetslivet, har ett lokalt programråd för försöksverksamheten samt kan erbjuda ett fjärde tekniskt år av god kvalitet som uppfyller kraven i försöksförordningen. Utbildningen omfattar 900 gymnasiepoäng varav 100 gymnasiepoäng avser ett examensarbete. Utbildningen syftar till en gymnasieingenjörsexamen.

I den försöksverksamhet som bedrivs enligt försöksförordningen erbjuds det fjärde året med profilerna informationsteknik, innovation och produktion samt samhällsbyggande. Inom profilerna kan olika utgångar väljas.

Inför hösten 2011 ansökte 54 skolor om att få starta utbildning inom försöksverksamheten och Skolverket fördelade tillstånd till 10 skolor för sammanlagt 300 platser. Totalt deltog 155 elever i de utbildningar som startade, dvs. samtliga platser blev inte tillsatta. Detta kan delvis förklaras av den korta tiden för marknadsföring och att det var frivilligt för hemkommunen att betala för en elev som sökte det fjärde tekniska året i en annan kommun. Inför hösten 2012 beviljades ytterligare 10 skolor tillstånd att starta totalt 254 elevplatser.

Av Skolverkets uppföljning av hur de elever som deltog i den första utbildningsomgången hade etablerat sig på arbetsmarknaden hösten 2012 (dnr U2012/5885/GV) framgår att 120 av de 155 nya gymnasieingenjörerna var i arbete, dvs. 77 procent av alla elever som deltagit i utbildningen.

I december 2013 rapporterade Skolverket omfattningen av och erfarenheterna från det andra året, dvs. läsåret 2012/13 (dnr U2013/7079/GV). Antalet elever hade ökat till 273, men liksom under

det första försöksåret hade inte samtliga utbildningsplatser kunnat utnyttjas. Skälen är bl.a. att inte alla elever får tillstånd från sin hemkommun att delta och att elever har tackat nej sent då de erbjudits plats på annan utbildning.

Genomströmningen är fortfarande mycket god och sammanlagt har 421 elever, varav 92 kvinnor och 329 män, fått gymnasieingenjörsexamen de två år försöksverksamheten har bedrivits. Detta motsvarar samtliga kvinnor och 95 procent av de män som påbörjade utbildningen. Skolverket rapporterar fortsatt stort intresse för vidareutbildningen från både skolor och företag. Inför framtiden lyfter Skolverket fram behovet av en ökad elevrekrytering, behovet av fortsatt arbete med att stärka samarbetet mellan skola och företag samt fortsatt metodutveckling i riktning mot ett ingenjörsmässigt arbetsätt. Sammantaget visar uppföljningen av det andra försöksåret att det fjärde året på teknikprogrammet fyller ett behov på arbetsmarknaden.

Fortsatt utveckling av teknisk utbildning inom gymnasieskolan

I budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) aviserade regeringen att den avsåg att tillsätta en utredning om utveckling av teknikprogrammet. Utredningsdirektiven beslutades i december 2013 (dir. 2013:122). Enligt direktiven ska en särskild utredare föreslå hur teknikprogrammet kan kompletteras med en eller flera industritekniska inriktningar med tydliga yrkesutgångar. Syftet är att skapa en attraktiv teknikutbildning såväl för elever som vill läsa vidare på högskola som för elever som vill gå vidare direkt till arbetslivet efter avslutad gymnasieutbildning. Bakgrunden är befarade problem med framtida kompetensförsörjning med anledning av att intresset för det industritekniska programmet sviktar samtidigt som intresset för teknikprogrammet ökar. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2014.

I departementspromemorian Gymnasieingenjörsutbildning – Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan (Ds 2013:53) aviserades att Skolverket skulle få i uppdrag att se över det fjärde årets profiler och utreda behovet av förkunskapskrav m.m. Regeringen beslutade uppdraget den 29 augusti 2013 (dnr U2013/5041/GV) och Skolverket redovisade uppdraget den 19 december 2013 (dnr U2013/7839/GV).

5 Ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan

5.1 Ett fristående fjärde år som bygger på teknikprogrammet bör införas permanent

Regeringens förslag: Vidareutbildning i form av ett fristående fjärde tekniskt år i gymnasieskolan ska införas permanent.

Vidareutbildningen ska bygga på teknikprogrammet och syfta till en gymnasieingenjörsexamen. Utbildningen ska utgöra grund för yrkesverksamhet som gymnasieingenjör.

Varje kommun ska informera om möjligheterna att få vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En bred majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inte några invändningar mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Statskontoret, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden Ungdomsstyrelsen, Enköpings, Gotlands, Halmstads, Karlstads, Piteå, Stockholms, Tidaholms, Vilhelmina, Växjö och Örebro kommuner, Stiftelsen Chalmers tekniska högskola, Friskolornas riksförbund, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Industriarbetsgivarnas Kompetensråd* samt *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*. *Arbetsförmedlingen* anser att gymnasieingenjörsutbildningen kommer att bidra till arbetskraftsförsörjningen inom det tekniska området. *Svenskt Näringsliv* anser att utbildningen är en utbildningsform som har saknats av många företag sedan den avskaffades och menar att inrättandet av en ny gymnasieingenjörsexamen kan bidra till att företagen får lättare att hitta rätt kompetens. *Teknikföretagens Yrkesnämnd* anser att ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan fyller en viktig funktion för arbetsmarknaden som ingen annan utbildningsnivå lyckats fylla.

Almega AB/IT & Telekomföretagen är för branschens egen del tveksamma till värdet av en gymnasieingenjörsutbildning eftersom it-branschen främst saknar personal med eftergymnasial kompetens, men inser att gymnasieingenjörsutbildning är en viktig källa till kompetens för andra industrisektorer.

Förbundet *Sveriges Ingenjörer* anser att de nya gymnasieingenjörerna kan lämna ett mycket viktigt bidrag till den breda skala av teknikkompetenser näringslivet fortsatt kommer att vara i behov av men anser bl.a. att ytterligare erfarenhetsunderlag från försöksverksamheten med ett fjärde tekniskt år borde inhämtas.

Myndigheten för yrkeshögskolan är positiv till att flera vägar till tekniska yrken och kompetenser skapas men anser att vissa frågeställningar bör utredas vidare, bl.a. förhållandet mellan det fjärde året och yrkeshögskolan och utbildningens inplacering i det kommande nationella kvalifikationsramverket. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* framför liknande synpunkter. SKL anser vidare att det behöver redovisas goda grunder för att skapa parallella examensbeteckningar för utbildningar som ligger på samma kvalifikationsnivå, vilket enligt SKL med största sannolikhet kan bli fallet när det gäller examina från den föreslagna vidareutbildningen i förhållande till examina från yrkeshögskolan. *Sveriges Vägledarförening* och *Vuxenutbildning i Samverkan* ser behovet av teknisk utbildning på föreslagen nivå men ifrågasätter utbildningens placering i gymnasieskolan i stället för yrkeshögskolan. *Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)* anser att kopplingen till yrkeshögskolan inte är tillräckligt utredd.

Lunds och Umeå universitet är i huvudsak positiva till förslaget, men framför liksom vissa andra lärosäten och *SUHF* tveksamhet när det gäller benämningen gymnasieingenjör. *Lunds universitet* anger att det är lätt att

se fördelarna med att anknyta till en redan etablerad examenstitel men att utbildningen samtidigt inte helt motsvarar den tidigare fyraåriga tekniska linjen. Därför bör det enligt universitetet övervägas om inte en annan examenstitel vore att föredra än gymnasieingenjör. *Umeå universitet*, *Linnéuniversitetet* och *Luleå tekniska universitet* anser att ingenjörsbegreppet ska förbehållas examen på högskolenivå. *Kungl. Tekniska högskolan* och *Blekinge tekniska högskola* anser att förslaget underminerar ingenjörsbegreppet.

Linnéuniversitet, *Mittuniversitet* och *Blekinge tekniska högskola* ställer sig över huvud taget tveksamma till förslaget att införa ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan och anger att förslaget kan innebära att rekryteringsunderlaget till högre utbildning minskar. *Blekinge tekniska högskola* anser att det inte är berättigat att skapa ytterligare en nivå av ingenjörsutbildning. *Kungl. Tekniska högskolan* avråder från att permanenta påbyggnadsåret.

Skälen för regeringens förslag

Ett permanent fjärde tekniskt år i gymnasieskolan

Som framgår av avsnitt 4 har den svenska teknikindustrin stora behov av utbildad och kompetent arbetskraft. Gymnasieutredningens ställningstagande om ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan togs emot positivt såväl av branschorganisationerna, som såg ett stort behov av arbetskraft med den utbildningsbakgrunden, som av det dåvarande Högskoleverket och ett flertal lärosäten, som såg ett behov av att få fler ungdomar intresserade av tekniska utbildningar.

Inrättande av en utbildning av det aktuella slaget tar tid och kräver anpassningar i regelverk och hos anordnare. Därför gjorde den arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet, som först utredde frågan, bedömningen att det mest lämpliga var att införandet och uppbyggnaden av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan skulle ske genom en försöksverksamhet. Regeringen, som delade denna bedömning, beslutade förordningen om försöksverksamhet med ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan.

Av de utvärderingar som Skolverket gjort av försöksverksamheten framgår att verksamheten fallit väl ut när det gäller intresset från skolor och företag, genomströmning och elevernas etablering på arbetsmarknaden. Samtliga kvinnor och 95 procent av männen som har deltagit i försöksverksamheten har avlagt gymnasieingenjörsexamen. Förslaget att införa ett permanent fjärde tekniskt år i gymnasieskolan stöds av en bred majoritet av de remissinstanser som besvarat remissen. Regeringen anser att de positiva erfarenheterna från försöksverksamheten och det starka stödet för promemorians förslag talar för att ett permanent fjärde tekniskt år i gymnasieskolan bör införas.

Sveriges Ingenjörer efterfrågar bl.a. ett större erfarenhetsunderlag från försöksverksamheten inför beslut om ett permanentande av vidareutbildningen. Sedan remissbehandlingen av promemorian avslutades har Skolverket inkommit med ytterligare en redovisning av försöksverksamheten. Som framgår av avsnitt 4 rapporterade Skolverket i december 2013, i enlighet med uppdraget i försöksförordningen, omfattningen av och erfarenheterna från det andra året av försöksverksamheten (läsåret 2012/13). Denna uppföljning visar att det finns ett fortsatt stort intresse för ett

fjärde år på teknikprogrammet från skolor och företag samt att utbildningen fyller ett behov på arbetsmarknaden. Inför framtiden lyfter Skolverket fram behovet av en ökad elevrekrytering, behovet av fortsatt arbete med att stärka samarbetet mellan skola och företag samt fortsatt metodutveckling i riktning mot ett ingenjörsmässigt arbetssätt.

Linnéuniversitet, Kungl. Tekniska högskolan och Mittuniversitet är tveksamma till förslaget att permanent införa ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan då de befarar att rekryteringsunderlaget till högre utbildning kan minska. *Blekinge tekniska högskola* anser att det inte är berättigat att skapa ytterligare en nivå av ingenjörsutbildning. Regeringen delar uppfattningen att det är viktigt med en god sökfrequens till de tekniska utbildningarna inom högskolan. Vidareutbildningen riktar sig dock främst till de elever på gymnasieskolans teknikprogram som inte har för avsikt att läsa en teknisk utbildning inom högskolan. Det bör finnas ett attraktivt studiealternativ för dessa elever för att stimulera en fortsatt karriär inom tekniksektorn. Regeringen bedömer också att ett införande av ett fjärde tekniskt år kommer att öka teknikprogrammets attraktionskraft, vilket kan leda till en fortsatt positiv utveckling av det söktryck till programmet som konstaterats under senare år. Sammantaget bedömer regeringen att risken för att utbildningen leder till ett minskat söktryck när det gäller högskolans teknikutbildningar är liten. Regeringen anser att det är angeläget att fler elever vidareutbildar sig inom tekniska yrken och anser därför att det är viktigt att det fjärde tekniska året införs som ett komplement till de tekniska utbildningar som ges inom högskolan.

Kungl. Tekniska högskolan anser att dagens teknikprogram inte ger en tillräcklig grund för en yrkesexamen med kvalitet och avråder från att det fjärde tekniska året permanentas. Regeringen anser att dagens teknikprogram eller motsvarande utbildning ger en god teoretisk grund som eleven har stor nytta av i den praktiskt inriktade vidareutbildningen som det fjärde tekniska året innebär. Kravet på relevanta förkunskaper, omfattningen av yrkeskurser inom det fjärde tekniska året och en nära samverkan med arbetslivet borgar för att eleverna ges förutsättningar att skaffa sig yrkeskunskaper på en hög nivå. Regeringen kan vidare konstatera att stödet för ett permanentande av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan har varit starkt bland majoriteten av remissinstanserna.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att det fjärde tekniska året införs som en permanent utbildning i gymnasieskolan. Eftersom det fjärde tekniska året föreslås bli en del av gymnasieskolan följer att övriga bestämmelser som gäller för gymnasieskolan kommer att gälla om inte något annat anges.

Organisatorisk modell – fyraårigt program eller ett fristående tekniskt år?

I promemorian övervägdes två alternativa modeller för att anordna utbildningen. Den ena modellen, ett fyraårigt tekniskt program, är den modell som tidigare fanns i gymnasieskolan. Den andra modellen, ett fristående fjärde tekniskt år, är den modell enligt vilken nuvarande försöksverksamhet är uppbyggd. I promemorian presenterades för- och nackdelar med respektive modell.

Modellen med ett fyraårigt tekniskt program innebär att programmet har två utgångar. De tre första läsåren resulterar i en gymnasieexamen som ger behörighet till högskolan. Elever som väljer att gå vidare till det fjärde tekniska året och avslutar detta får därutöver en gymnasieingenjörsexamen. Modellen innebär att en elev som antas till en gymnasieskola som erbjuder alla fyra årskurserna garanteras plats på det fjärde tekniska året. Motsvarande garanti skulle dock inte finnas för elever som går i en gymnasieskola med ett treårigt teknikprogram. Dessa elever skulle få ansöka om att bli antagna till det fjärde året på en annan gymnasieskola och då komma i fråga för utbildningen i mån av plats. På motsvarande sätt som det inom gymnasieskolan i övrigt saknas skyldighet för kommunerna att erbjuda ett visst program bör det enligt promemorian vara frivilligt för huvudmannen att erbjuda teknikprogrammet med tre eller fyra årskurser. Modellen bedömdes dock kunna bli kostsam med tanke på att elever som antagits till det fyraåriga programmet är garanterade att få gå det fjärde året. Dessutom riskerar elevgrupperna i det fjärde året att bli små eftersom en stor del av teknikprogrammets elever i dag går till högskolan. Därutöver bedömdes att endast en liten andel av skolorna som i dag erbjuder teknikprogrammet skulle komma att erbjuda ett fyraårigt program. Modellen skulle också innebära att de första eleverna som skulle kunna komma i fråga för det fjärde tekniska året inte skulle kunna börja det fjärde året förrän tidigast hösten 2018.

Promemorians andra modell med ett separat fjärde tekniskt år innebär en fristående utbildning som bygger på teknikprogrammet och som leder till en gymnasieingenjörsexamen. Därmed skulle det fjärde tekniska året inte formellt sett vara en del av teknikprogrammet utan i stället innebära att gymnasieskolan utökas med en valmöjlighet för elever som avslutat teknikprogrammet eller har motsvarande kunskaper att gå en vidareutbildning. Enligt modellen finns inte någon garanti för att bli antagen till det fjärde året, utan antalet elevplatser hos anordnande skolor utgör den möjliga volymen. Modellen innefattar ett system med riksrekrytering där alla elever, oavsett bostadsort, blir förstahandssökande och de som uppfyller krav för inackorderingstillägg, dvs. ekonomisk kompensation för merkostnader som uppkommer som en konsekvens av att eleven går i en skola på annan ort, får samma möjlighet till sådant stöd. Förutom att modellen ger eleverna bäst reell tillgång till vidareutbildningen anfördes i promemorian att det är en fördel att vidareutbildning i form av ett fristående tekniskt år kan införas tidigare än om den utgör ett fjärde tekniskt år på ett sammanhållet program. Detta beror på att modellen med ett fristående tekniskt år innebär att personer som redan har fullföljt det tekniska programmet och andra som har likvärdiga kunskaper kan påbörja ett fjärde tekniskt år så fort det införs.

I promemorian görs bedömningen att båda modellerna kan möjliggöra och säkerställa en utbildning med god kvalitet genom möjligheten att i styrdokumenten reglera förkunskaper, utbildningsinnehåll och samverkan med arbetslivet. Regeringen delar den bedömningen och anser också, i likhet med vad som anförts i promemorian, att valet av modell ytterst bör avgöras av vilken form som ger eleverna den bästa tillgången till utbildningen och av vad elever, utbildningsanordnare och avnämare kan uppfatta som mest attraktivt.

Vid en jämförelse mellan de två modellerna anser regeringen att alternativet där teknikprogrammet utökas med ett fjärde år inte på samma sätt som ett fristående fjärde år ger alla elever en reell likvärdig tillgång till utbildningen. För att ha samma möjlighet att tas emot till ett utökad teknikprogram skulle eleverna behöva söka utbildningen redan det första läsåret, vilket för många elever skulle innebära att de måste flytta hemifrån redan vid 16 års ålder. En sådan ordning skulle sannolikt minska utbildningens attraktionskraft. Om alla elever med avslutat teknikprogram eller med likvärdiga kunskaper genom riksrekrytering får söka vidareutbildningen i form av ett fristående tekniskt år som förstahands-sökande minskas eventuella nackdelar med att bo på en ort som inte erbjuder vidareutbildningen.

Det är vidare svårt att inledningsvis veta hur stor efterfrågan är och vilka resurser som måste fördelas. Det fristående året kan enkelt dimensioneras och styras efter de ekonomiska resurser som finns tillgängliga. Även av detta skäl anser regeringen att den flexibla lösning som ett fristående fjärde tekniskt år innebär är ett mer attraktivt alternativ.

Ett fristående fjärde tekniskt år skulle vidare knappt påverka den övriga gymnasieskolan och regelverket för de nationella programmen skulle förbli intakt. De förändringar av skollagen (2010:800) och gymnasieförordningen (2010:2039) som måste göras för att vidareutbildningen ska kunna införas kan, om den modellen väljs, göras som tillägg till redan gällande regler och med bestämmelser som enbart gäller vidareutbildningen.

En sammanvägning av ovan nämnda faktorer talar enligt regeringens mening för att utbildningen bör organiseras som ett fristående fjärde tekniskt år. Detta ligger också i linje med vad remissinstanserna har framfört. Regeringen föreslår därför att den permanenta utbildningen införs som en vidareutbildning i form av ett fristående fjärde tekniskt år som bygger på teknikprogrammet.

Närmare om utbildningens placering i utbildningssystemet

Vissa remissinstanser ifrågasätter promemorians förslag till placering av det fjärde tekniska året i utbildningssystemet, särskilt i förhållande till yrkeshögskolans utbildningar. *Myndigheten för yrkeshögskolan*, *Sveriges Vägledarförening* och *Vuxenutbildning i Samverkan* anser att det fjärde året borde placeras i yrkeshögskolan. *Sveriges Vägledarförening* anger att en löpande kontroll mot arbetsmarknadens behov, vilket sker inom yrkeshögskolan, är det viktigaste skälet till varför det fjärde tekniska året bör vara en yrkeshögskoleutbildning. *Vuxenutbildning i Samverkan* anger att utbildningen bör ligga inom yrkeshögskolan för att tydliggöra gränserna mellan gymnasial respektive eftergymnasial nivå och att det skapas förutsättningar för en starkare koppling till arbetslivets behov. I promemorian Ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan (dnr U2010/1388/G) som föregick pågående försöksverksamhet med ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan, övervägdes frågan om var det fjärde tekniska året skulle placeras i utbildningssystemet. Då vägdes bl.a. ovanstående argument mot de argument som talade för en placering i gymnasieskolan. Det angavs bl.a. att en utbildning som motsvarar den tidigare fyraåriga tekniska linjen i

gymnasieskolan har potential att locka fler elever till det tekniska utbildningsområdet och att en vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år borde vara inriktad mot en nationell arbetsmarknad och därmed bygga på en nationell reglering, medan yrkeshögskolan i första hand inriktas på lokala eller regionala arbetsmarknadsbehov och initiativ, oftast för begränsade tidsperioder. Sammantaget talade analysen i promemorian för att det fjärde året skulle placeras i gymnasieskolan. Därutöver kan konstateras att kopplingen mellan teknikprogrammet och det fjärde året underlättas om det är samma myndigheter, Skolverket respektive Skolinspektionen, som ska ansvara för styrdokument respektive ha tillsyn över både teknikprogrammet och vidareutbildningen. Vid en sammantagen bedömning anser regeringen att vidareutbildningen i form av ett fjärde år bör placeras inom gymnasieskolan.

Vissa remissinstanser har haft invändningar mot förslaget att placera vidareutbildningen i gymnasieskolan mot bakgrund av utbildningens inplacering i en kommande s.k. nationell referensram för kvalifikationer för livslångt lärande. I Sverige pågår, liksom i flera andra av EU:s medlemsstater, ett arbete med att utarbeta nationella referensramar för kvalifikationer med anledning av Europaparlamentets och rådets rekommendation om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (EUT C 111, 6.5.2008). Målet med rekommendationen är att införa en europeisk gemensam referensram för kvalifikationer som kan utgöra ett översättningsverktyg mellan olika länders kvalifikationssystem och deras nivåer. Den europeiska referensramen innehåller åtta nivåer som var och en anger de kunskaper, färdigheter och kompetenser, dvs. det resultat av lärande, som krävs för en kvalifikation på respektive nivå. Syftet är att underlätta för olika intressenter att bedöma vilken nivå olika kvalifikationer, t.ex. examina och utbildningsbevis, har för att främja nationell och internationell rörlighet för arbetstagare och studerande. Myndigheten för yrkeshögskolan har på uppdrag av regeringen lämnat förslag på hur en nationell referensram för kvalifikationer kan utformas. Regeringen avser att under 2014 fatta beslut om införandet av en sådan referensram.

Myndigheten för yrkeshögskolan och *SKL* pekar på vissa svårigheter kopplade till vidareutbildningens kommande inplacering i den nationella referensramen. Enligt Myndigheten för yrkeshögskolan innebär promemorians förslag att gymnasieingenjörsutbildningen sannolikt kommer att placeras på samma kvalifikationsnivå som andra länder har placerat kortare akademiska utbildningar på, vilket dessa länder skulle kunna möta med misstro. SKL pekar på att en gymnasieingenjörsexamen sannolikt kommer att placeras på samma nivå som kommer att gälla för examina från yrkeshögskolan och menar att det för bl.a. avnämare och elever i andra länder kan vara svårt att förklara varför utbildningar på samma nivå i kvalifikationshänseende och med samma inriktning har olika former för finansiering och myndighetsansvar.

Den nationella referensramen kommer, i likhet med den europeiska referensramen, endast att innehålla beskrivningar på ett mer allmänt plan av det resultat av lärande som krävs för respektive nivå. I referensramen kommer nivån på kvalifikationer från vitt skilda utbildningar, såväl formella som informella, att anges. Vilken nivå i referensramen som en utbildning ska anses motsvara kommer att bero på vilket resultat av

lärande som utbildningen leder till och inte på i vilken utbildningsform kvalifikationen uppnåtts. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte är ett problem om en gymnasieingenjörsexamen skulle anses motsvara samma nivå i den nationella referensramen som examina utfärdade i andra utbildningsformer.

Det fjärde tekniska året ska syfta till en gymnasieingenjörsexamen

Promemorians förslag innebär att det tidigare använda gymnasiesieingenjörsbegreppet återinförs som examensbeteckning för examen från vidareutbildningen. Med undantag av *Stiftelsen Chalmers tekniska högskola* stöder inte de universitet och högskolor som besvarat remissen detta förslag. I stället menar exempelvis *Kungl. Tekniska högskolan* och *Blekinge tekniska högskola* att förslaget underminerar respektive urholkar ingenjörsbegreppet. *Umeå universitet*, *Linnéuniversitetet* och *Luleå tekniska universitet* anser att begreppet ingenjör ska avse examen på högskolenivå. Även *SKL* har invändningar mot ingenjörsbegreppet. *SKL* för en argumentation om att begreppet är så pass ålderstiget att ett återinförande av en sådan examen inte kan motiveras med att begreppet är etablerat. Förbundet anger att mycket har hänt på utbildningsområdet sedan gymnasieingenjörsexamen senast utfärdades. *SKL* hänvisar bl.a. till det nya systemet av eftergymnasiala utbildningar inom yrkeshögskolan. *SKL* anser att det behöver kunna redovisas goda grunder för att skapa parallella examensbeteckningar för utbildningar som ligger på samma kvalifikationsnivå.

Regeringen delar inte dessa uppfattningar. Även om utbildningen som sådan inte existerat på flera år finns det många nu yrkesverksamma som gick utbildningen när den gavs och gymnasieingenjör är på samma sätt som högskole- och civilingenjör ett väl inarbetat och känt begrepp. Den nya vidareutbildningen är bl.a. på grund av teknikutvecklingen inte helt identisk med den utbildning som gavs på den tidigare fyraåriga tekniska linjen, men regeringens uppfattning är att den ändå väl svarar mot den kompetensnivå som den tidigare gymnasieingenjören hade. Eftersom gymnasieingenjörsexamen står för en erkänd och utvecklingsbar kompetensnivå kommer arbetsgivarna att ha en tydlig bild av de nyexaminerade gymnasieingenjörernas kompetens. Eftersom vidareutbildningen avses placeras inom gymnasieskolan är vidare benämningen gymnasieingenjör logisk och tydlig. Av dessa skäl anser regeringen att den nu föreslagna vidareutbildningen ska syfta till en gymnasieingenjörsexamen. Det är även lämpligt att i lagen tydliggöra att vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år ska utgöra grund för yrkesverksamhet som gymnasieingenjör.

Kommunerna ska informera om utbildningen

Varje kommun är i dag skyldig att informera sina medborgare om de nationella programmen och om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogrammen. Eftersom vidareutbildningen föreslås placeras i gymnasieskolan bör informationsskyldigheten utsträckas till att även omfatta vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

5.2 Examensmål

Regeringens förslag: För vidareutbildningen ska det finnas examensmål som innehåller mål för utbildningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Vidareutbildningen föreslås i avsnitt 5.1 leda till en gymnasieingenjörsexamen. För gymnasieskolans nationella program (jfr 16 kap. 6 § skollagen) finns det examensmål som innehåller målen för utbildningen.

Såväl eleverna som läser det fjärde tekniska året som kommande arbetsgivare och andra avnämare behöver förstå vad utbildningen kvalificerar för. Det är därför viktigt att det finns tydliga och av staten beslutade mål som ligger till grund för planeringen av vidareutbildningen. Dessa mål bör styra utbildningen och examensarbetets utformning och innehåll. De nationella profiler som behandlas i avsnitt 7.3 och deras utgångar på vidareutbildningen bör kunna kopplas till målen. Målen bör också medge en flexibilitet så att det finns en viss frihet för utbildningsanordnare.

Regeringen föreslår därför att det i skollagen ska anges att det för det fjärde tekniska året ska finnas examensmål som innehåller mål för utbildningen. På motsvarande sätt som gäller för de nationella programmen i gymnasieskolan bör examensmålen beslutas av regeringen i förordning.

6 Utbildningens målgrupp

Regeringens förslag: Vidareutbildningen ska vara öppen endast för den som genomgått utbildning på teknikprogrammet eller har likvärdiga kunskaper och som påbörjar vidareutbildningen terminen efter det att han eller hon har avslutat utbildningen på teknikprogrammet eller motsvarande utbildning eller senast det kalenderår som han eller hon fyller 22 år.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot förslaget. Det gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Statskontoret, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, Karlstads, Solna och Tidaholms kommuner, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Industrierbetsgivarnas Kompetensråd, Sveriges Ingenjörer* samt *Svenskt Näringsliv. Livsmedelsföretagen* anser att det är bra att det tydliggörs att unga kan nå likvärdiga kunskaper på olika sätt.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Vuxenutbildning i Samverkan ifrågasätter åldersgränsen vid 22 år. *Hässleholms kommun* anser att utbildningen ska kunna påbörjas senast det år den sökande fyller 23 år. *Nässjö kommun* bedömer utifrån det resonemang som förs i promemorian att det är rimligare att man får påbörja utbildningen senast det år man fyller 23 år.

Skälen för regeringens förslag: Gymnasieskolan är enligt skollagen öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år (15 kap. 5 §). Ungdomar med ett svårt rörelsehinder kan påbörja utbildningen senast under det första kalenderhalvåret det år de fyller 21 år (15 kap. 36 § skollagen). De flesta eleverna påbörjar gymnasieskolan läsåret efter att de har slutat grundskolan, när de är 16 år gamla. Eleverna är då i regel 19 år gamla det år de avslutar det tredje läsåret i gymnasieskolan. Det är dock inte ovanligt att eleverna genom t.ex. programbyten eller studieuppehåll är äldre än 19 år när de avslutar gymnasieskolan.

Som utvecklats i avsnitten 4 och 5.1 är det ett samhällsintresse att fler individer väljer tekniska utbildningar. Hänsyn bör tas till detta vid utformningen av regelverket för vidareutbildningen så att målgruppen inte blir för liten och utestänger individer som rimligen bör få gå utbildningen.

Regeringen har under flera år genomfört olika insatser för att stärka intresset för naturvetenskap och teknik genom hela utbildningssystemet. Som exempel kan det s.k. Teknisksprånget nämnas. Genom riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1) tilldelades medel för satsningen som innebär att ungdomar som avslutat naturvetenskaps- eller teknikprogrammet får praktik inom teknikområdet under fyra månader med lön från företagen, i syfte att skapa intresse för vidareutbildning inom området. Satsningen beräknas fortsätta t.o.m. 2016. Med gällande åldersgränser för gymnasieskolan skulle många unga vuxna på grund av programbyte eller liknande eller t.ex. deltagande i Teknisksprånget nå en för hög ålder för att vara behöriga att söka ett fjärde tekniskt år.

Om elever som går det tredje läsåret på teknikprogrammet ges möjlighet att mottas till vidareutbildningen även om de är äldre än 20 år får elever som på grund av programbyte, utbytesstudier eller att de anlänt sent till Sverige eller som av andra skäl avslutar sin gymnasieskola vid högre ålder än normalt möjlighet att tas emot till vidareutbildningen. Eftersom det fjärde tekniska året är en vidareutbildning i gymnasieskolan anser dock regeringen att någon form av åldersgräns bör införas.

Till att börja med bör elever som avslutar sina studier på teknikprogrammet ha rätt att gå vidare till vidareutbildningen i direkt anslutning till det tredje året. Regeringen anser vidare att det är rimligt att unga vuxna som efter t.ex. en viss tid i arbete eller arbetslöshet behöver stärka sin position på arbetsmarknaden med ytterligare utbildning kan erbjudas en praktiskt inriktad teknisk utbildning och att de därför bör ges tillgång till vidareutbildningen.

I promemorian föreslås en åldersgräns för behörighet till vidareutbildningen på 22 år, om eleven inte påbörjar utbildningen direkt efter avslutat teknikprogram eller likvärdiga studier. *SKL* ifrågasätter denna ålders-

gräns. *Hässleholms* och *Nässjö kommuner* förordar en åldersgräns på 23 år och *Vuxenutbildning i Samverkan* anser att det är olyckligt att utestänga personer på grund av ålder. Regeringen anser, av skäl som framgår av avsnitt 5.1, att det är viktigt att vidareutbildningen placeras i gymnasieskolan. Som redovisas ovan behöver bestämmelserna om behörighet till studier i gymnasieskolan därför kompletteras med en ny åldersgräns för behörighet till vidareutbildningen. Från denna utgångspunkt anser regeringen att promemorians förslag är väl avvägt. Som nämns ovan påbörjar de flesta elever sin gymnasieutbildning direkt efter grundskolan och är därmed i normalfallet omkring 19 till 20 år när de slutför sin gymnasieutbildning. De har då möjlighet att arbeta eller studera något år för att sedan påbörja det fjärde tekniska året. De ungdomar, som påbörjar sin gymnasieutbildning på teknikprogrammet så sent som huvudregeln i 15 kap. 5 § skollagen tillåter, kommer att vara omkring 22 år när de avslutar studierna på programmet och kan påbörja vidareutbildningen direkt efter avslutat teknikprogram. Detsamma gäller ungdomar som avslutat en likvärdig utbildning. Andelen elever som avslutar sin utbildning på teknikprogrammet så sent som vid 22 års ålder är dock mycket liten och eleverna är oftast yngre. De som kan påbörja vidareutbildningen är således i normalfallet mellan 19 och 22 år, och inte högst 23 år som anges i promemorian. Regeringen menar därför att en åldersgräns för behörighet till vidareutbildningen på 22 år är rimlig. Regeringen delar dock bedömningen att även vuxna som är äldre än 22 år kan behöva och efterfråga vidareutbildningen och att deras behov bör tillgodoses. Regeringen avser därför att göra en översyn av regelverket för kommunal vuxenutbildning (komvux) i syfte att göra det möjligt för huvudmännen att utbilda och examinera gymnasieingenjörer även inom komvux.

Av ovanstående skäl föreslår regeringen att vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan ska vara öppen för den som påbörjar vidareutbildningen terminen efter det att han eller hon har avslutat teknikprogrammet eller motsvarande utbildning eller senast det kalenderår som han eller hon fyller 22 år.

7 Det fjärde tekniska årets utformning och omfattning

7.1 Utbildningens omfattning

Regeringens förslag: Vidareutbildningen ska vara avsedd att genomgå på ett läsår. Utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier och få utformas så att den inte i huvudsak är skolförlagd.

Omfattningen av studierna på vidareutbildningen ska anges i gymnasiepoäng. Utbildningen ska omfatta 900 gymnasiepoäng, varav 100 gymnasiepoäng ska avse ett examensarbete. För utbildningen ska det finnas en poängplan. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om poängplanen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, Karlstads, Nässjö och Stockholms kommuner, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Svenskt Näringsliv* samt *Livsmedelsföretagen*.

Malmö kommun vill utöka examensarbetet till 200 gymnasiepoäng.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ifrågasätter tidsstyrningen för denna typ av utbildning och anser att yrkesområdets kompetensbehov bör styra utbildningens omfattning.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 5 föreslås att vidareutbildningen organiseras som ett fristående fjärde år i gymnasieskolan. Inom de nationella programmen genomgås utbildningen läsårsvís. Läsåren fördelas på en hösttermin och en vårtermin och utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier (jfr 16 kap. 15 och 17 §§ skollagen). Motsvarande bör också gälla för vidareutbildningen.

Gymnasieskolan omfattar tre års heltidsstudier om totalt 2 500 gymnasiepoäng vilket ger ett genomsnitt på ca 833 gymnasiepoäng per läsår. Omfattningen varierar dock i praktiken mellan 800 och 900 gymnasiepoäng per läsår. Med den studievana som elever fått genom tre års studier på teknikprogrammet är det rimligt att omfattningen av vidareutbildningen ligger något över gymnasieskolans läsårsmedelvärde för att tiden ska användas effektivt. Vidare bör utbildningens omfattning uppgå till jämna hundratal gymnasiepoäng så att kurserna, som i gymnasieskolan normalt omfattar jämna hundratal eller femtiotal poäng, ryms inom utbildningen. Regeringen förslår därför att utbildningen ska omfatta 900 gymnasiepoäng.

Eftersom vidareutbildningen är att betrakta som en yrkesutbildning är det naturligt och viktigt att det inom vidareutbildningen förekommer arbetsplatsförlagt lärande (APL) på samma sätt som inom yrkesprogrammen inom gymnasieskolan. Utbildningen bör alltså liksom gymnasial lärlingsutbildning få utformas så att den inte är i huvudsak skolförlagd.

En examensuppgift är ett viktigt inslag för att närmare knyta utbildningen till den bransch som utbildningen syftar till. En examensuppgift visar också att eleven har nått examensmålen. Regeringen föreslår därför att ett examensarbete ska genomföras, lämpligen i slutet av utbildningen.

I försöksverksamheten omfattar examensuppgiften 100 gymnasiepoäng. *Malmö kommun* förordar att examensarbetet ska utökas till 200 gymnasiepoäng när det fjärde tekniska året permanentas. Något sådant behov har inte redovisats av någon annan remissinstans eller av Skolverket i de uppföljningsrapporter myndigheten lämnat för de två första försöksåren. Regeringen har därför inte för avsikt att i denna lagrådsremiss föreslå några förändringar i examensarbetets omfattning jämfört med vad som har gällt under försöksverksamheten.

I promemorian föreslås att ovan nämnda krav ska anges i skollagen, att det där ska anges att det för utbildningen ska finnas en poängplan samt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om en sådan plan.

SKL ifrågasätter tidsstyrningen för denna typ av utbildning och anser att yrkesområdets kompetensbehov bör styra utbildningens omfattning. Skolverket har föreslagit mål för gymnasieingenjörsexamen i försöksverksamheten efter samråd med arbetslivets representanter och med utgångspunkten att utbildningen ska kunna genomföras på ett år (dnr U2010/5052/G). Regeringen anser att nationella mål och en enhetlig tidsram borgar för att det blir tydligt vad arbetslivet kan förvänta sig av den som genomgått utbildningen och fått gymnasieingenjörsexamen. Regeringen delar därför inte SKL:s synpunkt att utbildningens omfattning ska kunna variera utan anser att utbildningens omfattning ska regleras på det sätt som föreslås i promemorian.

7.2 Garanterad undervisningstid

Regeringens förslag: En elev i vidareutbildningen ska ha rätt till minst 800 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, Oskarshamns kommun, Varbergs kommun, Lärarnas Riksförbund* samt *Svenskt Näringsliv*.

Läraryrket tillstyrker förslaget med tillägget att 50 timmars garanterad handledningstid bör avsättas för examensarbetet.

Industriarbetsgivarnas Kompetensråd, Teknikföretagens Yrkesnämnd, Trä- och Möbelföretagen och *Grafiska Företagens Förbund* samt *Livsmedelsföretagen* anför att undervisningstiden generellt bör öka i gymnasieskolan, vilket även inkluderar det fjärde året.

Skälen för regeringens förslag: För att en elev ska kunna tillgodogöra sig utbildningens innehåll är det angeläget att eleven får undervisning i den omfattning som krävs. Regeringen föreslår i avsnitt 7.1 att vidareutbildningen ska bedrivas som heltidsstudier under ett läsår och omfatta 900 gymnasiepoäng, varav examensarbetet ska omfatta 100 gymnasiepoäng. Eftersom vidareutbildningen innebär studier i gymnasieskolan är det rimligt att elevens garanterade undervisningstid i huvudsak ska motsvara det som gäller för elever på gymnasieskolans nationella program. Elever på yrkesprogrammen har rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på högskoleförberedande program har rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter (16 kap. 18 § skollagen). Det innebär att den garanterade undervisningstiden är 810 timmar per läsår på ett yrkesprogram och drygt 726 timmar per läsår på ett högskoleförberedande program. Då det fjärde tekniska året är att betrakta som en yrkesutbildning som ska innefatta arbetsplatsförlagt lärande och leda till en gymnasieingenjörsexamen anser regeringen att den garanterade undervisningstiden i princip ska motsvara den som gäller för ett yrkesprogram.

Industriarbetsgivarnas Kompetensråd, Teknikföretagens Yrkesnämnd, Trä- och Möbelföretagen och Grafiska Företagens Förbund samt Livsmedelsföretagen anför att undervisningstiden generellt bör öka i gymnasieskolan, vilket även inkluderar det fjärde året. De uppföljningar som har gjorts av såväl Skolverket som Skolinspektion indikerar att vissa elever inte får undervisning i en omfattning som når upp till den garanterade undervisningstiden. Regeringen bedömer att skillnaderna är alltför stora när det gäller hur mycket undervisningstid eleverna får i den mål- och resultatstyrda gymnasieskolan. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) aviserat att den avser att ge Skolverket i uppdrag att utreda hur en starkare styrning av undervisningstiden i gymnasieskolan kan utformas. Regeringen har inte för avsikt att innan myndigheten har redovisat sitt uppdrag föreslå några förändringar av undervisningstiden eller dess reglering. Regeringen vill även peka på att det antal undervisningstimmar som anges som garanterad undervisningstid är ett minimikrav, varför det står huvudmannen fritt att ge eleven fler undervisningstimmar. Detta bör även gälla för vidareutbildningen.

Läraryrkesförbundet anser att 50 timmar ska avsättas för examensarbetet. Examensarbetet har som framgår av avsnitt 7.1 karaktären av en uppgift som eleven, enskilt eller i grupp, genomför och som ska visa att han eller hon nått målen för utbildningen. Inte sällan innebär examensarbetet att eleven löser en verklig uppgift hämtad från ett lokalt företag. Examensarbetet genomförs således inte som traditionell undervisning och enligt regeringens bedömning finns det därför inte behov av att som för övrig undervisning fastställa en minsta garanterad undervisningstid för detta arbete.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att en elev på vidareutbildningen ska ha rätt till minst 800 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

7.3 Nationella profiler

Regeringens förslag: Inom vidareutbildningen ska det finnas särskilt profilerade utbildningsvägar (nationella profiler). Regeringen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka nationella profiler som ska finnas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om nationella profiler.

Regeringens bedömning: De nationella profilerna bör bygga vidare på de nationella inriktningarna på teknikprogrammet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot förslaget. Det gäller bl.a. *Statens skolinspektion, Mittuniversitetet, Halmstads kommun, Karlstads kommun, Malmö kommun, Läraryrkesförbundet, Industriarbetsgivarnas Kompetensråd, Sveriges Ingenjörer, Svenskt Näringsliv och Sveriges Byggindustrier.*

Läraryrket och *Sveriges Ingenjörer* framför att man genom en tydlig koppling mellan teknikprogrammet och det fjärde året skapar förutsättningar för den kvalitet som utbildningen kräver. *Halmstads kommun* anser att det, mot bakgrund av deras erfarenhet av försöksverksamheten, är positivt att vidareutbildningen enligt förslaget ska bygga på de nationella inriktningarna på teknikprogrammet.

Livsmedelsföretagen tillstyrker promemorians principförslag om nationella profiler och att dessa ska bygga vidare på de tre första åren på teknikprogrammet. Dock anser *Livsmedelsföretagen* att det vore olyckligt att föregripa utredningen om en översyn av teknikprogrammet. *Nässjö kommun* och *Samverkansorganet i Jämtlands län (Regionförbundet Jämtlands län)* anser att det är av vikt att regelverket medger att man lokalt kan skapa egna utbildningsvägar som är anpassade till det regionala eller lokala näringslivets behov.

Statens skolverk, Nässjö kommun samt *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* stöder förslaget om särskilda utbildningsvägar inom vidareutbildningen men är tveksamma till namnet profil och förordar benämningen inriktning i stället.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: För att förbereda försöksverksamheten med ett fjärde tekniskt år utarbetade Skolverket i nära samverkan med olika branschföreträdare ett förslag om det fjärde årets innehåll och utformning (dnr U2010/5052/G). Av förslaget framgår att det finns behov av teknisk utbildning på nivån mellan gymnasieskola och högskola med innehåll inriktat mot olika teknikområden. Därför föreslogs att vidareutbildningen skulle innehålla olika profiler inriktade mot en nationell arbetsmarknad. Försöksverksamheten med utbildning i form av nationella profiler är uppbyggd i enlighet med Skolverkets förslag. Regeringen anser att ordningen med nationella profiler har fungerat väl och att en sådan ordning också bör gälla i en permanent verksamhet. På motsvarande sätt som i fråga om inriktningar i gymnasieskolans nationella program bör regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka profiler som ska finnas i vidareutbildningen och regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om nationella profiler.

Erfarenheterna från det första försöksåret visar att det reformerade teknikprogrammet med nationella inriktningar som infördes i och med gymnasireformen 2011 bör utnyttjas för att stärka kopplingen mellan de tre första åren och vidareutbildningen. Regeringen anser, i likhet med bl.a. *Läraryrket*, att vidareutbildningens profiler bör bygga på inriktningarna i det tredje året på teknikprogrammet för att lägga grunden för att eleverna i vidareutbildningen når längre inom respektive teknikområde. *Livsmedelsföretagen* anser att det vore olyckligt att föregripa Teknikprogramsutredningen (dir. 2013:122) genom att genomföra förändringar av teknikprogrammets inriktningar och det fjärde tekniska årets profiler som senare kan behöva ändras igen. Regeringen lämnar dock inte här några förslag som innebär några förändringar när det gäller vilka inriktningar som ska finnas på teknikprogrammet. Vad som föreslås är att det ska finnas nationella profiler inom vidareutbildningen och att det ska finnas bemyndiganden att meddela föreskrifter när det gäller dessa. Vilka dessa profiler ska vara avser regeringen att återkomma till i ett senare skede.

Nässjö kommun och Regionförbundet Jämtlands län tillstyrker att det ska finnas nationella profiler, men anser att det är viktigt att regelverket för vidareutbildningen medger att man lokalt kan skapa egna utbildningsvägar som är anpassade till det regionala eller lokala näringslivets behov. Regeringen menar att det är viktigt att det lokala och regionala näringslivet finner de utbildade gymnasieingenjörerna anställningsbara och att de bidrar till näringslivets och arbetsgivarens utveckling. Regeringen anser därför att det är betydelsefullt med samverkan med det lokala och regionala näringslivet, vilket utvecklas i avsnitt 10. Genom en sådan samverkan och genom det arbetsplatsförlagda lärandet kommer det lokala och regionala näringslivet att ges tillfälle att utöva visst inflytande över vidareutbildningen. Regeringen anser dock att de nationella profilerna ska vara nationellt fastställda för att bidra till vidareutbildningens stabilitet och likvärdighet över landet. Varje huvudman har också möjlighet att, inom ramen för de styrdokument och andra författningar som utgör ramen för utbildningen, forma utbildningen i enlighet med vad som anses vara önskvärt utifrån lokala behov. Av Skolverkets redovisning av uppdraget om bl.a. en översyn av det fjärde årets profiler, framgår att de profiler som föreslås är uppbyggda av gemensamma kurser, kurser som är gemensamma för viss utgång och valbara kurser (dnr U2013/7839/GV). Regeringen anser att valbara kurser bör erbjudas utifrån de lokala och regionala företagens och branschernas behov. Regeringen menar att det sammantaget kommer att finnas goda möjligheter att göra sådana lokala och regionala anpassningar som remissinstanserna efterfrågar.

I Skolverkets uppdrag ingick också att närmare utreda behovet av särskilda varianter av det fjärde tekniska året. Skolverket föreslår i sin redovisning av uppdraget, bl.a. mot bakgrund av att utbildningen bör kunna anpassas till förändringar och nya krav som arbetsmarknaden ställer, att det ska bli möjligt att ansöka om godkännande som särskild variant av gymnasieingenjörsutbildningen. Regeringen avser att återkomma i fråga om särskilda varianter inom vidareutbildningen.

Skolverket, Nässjö kommun och SKL har ställt sig tveksamma till att använda benämningen nationell profil och har angett att det är lämpligare att använda benämningen inriktning i stället. Benämningen nationell inriktning används i fråga om olika studievägar inom de nationella programmen i gymnasieskolan. Där har ordet en delvis annan betydelse än vad som föreslås här. Flera rättsliga verkningar är knutna till benämningen inriktning, t.ex. vad avser ansökan, mottagande- och urvalsregler, rätten att fullfölja utbildning och när inriktningarna får börja. Benämningen har alltså en noga angiven innebörd när det gäller de nationella programmen. Eftersom samma ord inte bör användas med olika betydelse i samma lag anser regeringen att begreppet inriktning inte bör användas när det gäller det fjärde tekniska året. Regeringen anser att benämningen profil, som använts i försöksverksamheten, fyller sitt syfte och därför bör användas även när det fjärde tekniska året permanentas.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att det inom vidareutbildningen ska finnas särskilt profilerade utbildningsvägar (nationella profiler) samt att regeringen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka nationella profiler som ska finnas. Det föreslås också att regeringen eller

den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om nationella profiler.

7.4 Ämnen, kurser och betyg

Regeringens förslag: För varje ämne i vidareutbildningen ska det finnas en ämnesplan. Det ska tas in en upplysningsbestämmelse i skollagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner.

Utbildningen inom varje ämne ska ges i form av en eller flera kurser. För varje kurs ska det anges hur många gymnasiepoäng som kursen omfattar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs.

Samma bestämmelser som gäller för betygssättning av kurser och gymnasiearbete på nationella program ska gälla för betygssättning av kurser och examensarbete på det fjärde tekniska året.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, Sandvikens kommun, Stockholms kommun, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Industrierbetgivarnas Kompetensråd, Sveriges Ingenjörer, Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Svenskt Näringsliv*.

Teknikföretagens Yrkesnämnd, Trä- och Möbelföretagen och Grafiska Företagens Förbund samt *Livsmedelsföretagen* anför att CDIO (conceive – design – implement – operate), ett synsätt som genomsyrar teknikprogrammet, även bör tillämpas inom ramen för det fjärde tekniska året.

Skälen för regeringens förslag: Vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år föreslås i avsnitt 5.1 vara en del av gymnasieskolan och ämnena och kurserna bör därför utformas på motsvarande sätt som för gymnasieskolans nationella program.

Av skollagen framgår att det för varje ämne i ett nationellt program i gymnasieskolan ska finnas en ämnesplan och att utbildningen i varje ämne ska ges i form av en eller flera kurser. För varje kurs ska det anges hur många gymnasiepoäng kursen omfattar (16 kap. 21 och 23 §§). Motsvarande reglering bör införas i fråga om det fjärde tekniska året. Det bör vidare tas in en upplysningsbestämmelse i skollagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner för vidareutbildningen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör vidare bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs.

När det gäller betygssättning ser regeringen inga skäl till att frånga vad som gäller för gymnasieskolan i övrigt och föreslår därför att samma bestämmelser ska tillämpas för det fjärde tekniska året (15 kap. 21–29 §§ skollagen).

Teknikföretagens Yrkesnämnd, Trä- och Möbelföretagen och Grafiska Företagens Förbund samt Livsmedelsföretagen anför att CDIO bör tillämpas även inom ramen för det fjärde tekniska året. Regeringen delar uppfattningen att det fjärde året ska bidra till att eleverna utvecklar ingenjörsmässiga färdigheter. Skolverket fick i augusti 2013 i uppdrag att inför en eventuell permanentning av det fjärde tekniska året bl.a. göra en översyn av dess innehåll utifrån erfarenheterna av pågående försöksverksamhet (dnr U2013/5041/GV). Regeringen konstaterar att Skolverket i sin rapport när det gäller uppdraget föreslagit mål för gymnasieingenjörsexamen som stöder det aktuella synsättet (dnr U2013/7839/GV). Som framgår av avsnitt 5.2 bör examensmålen för vidareutbildningen beslutas av regeringen i förordning.

7.5 Huvudmannens skyldighet att erbjuda utbildning

Regeringens förslag: Har en elev i vidareutbildningen efter avslutad kurs eller genomfört examensarbete fått lägst betyget E, ska huvudmannen inte vara skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter meddelade av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som krävs för att få gå om en kurs.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: I skollagen regleras när huvudmannen i fråga om gymnasieskolans nationella program är skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag (16 kap. 24 §). I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som krävs för att få gå om en kurs. Det anges vidare att om en elev efter avslutad kurs eller genomfört gymnasiearbete har fått lägst betyget E, ska huvudmannen inte vara skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter meddelade med stöd av nämnda bemyndigande. Motsvarande reglering bör gälla även för vidareutbildningen.

7.6 Individuell studieplan

Regeringens förslag: För varje elev i vidareutbildningen ska det upprättas en individuell studieplan. Det ska tas in en upplysningsbestämelse i skollagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det. Undantaget är *Hässleholms kommun* som anser att individuella studieplaner inte är nödvändiga eftersom eleverna är myndiga och förväntas ta ett stort eget ansvar för sina studier under det fjärde året.

Skälen för regeringens förslag: I skollagen regleras att det för varje elev på gymnasieskolans nationella program ska upprättas en individuell studieplan (16 kap. 25 §). Den individuella studieplanen ska enligt gymnasieförordningen bl.a. innehålla uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser eller ämnesområden som eleven har gjort (1 kap. 7 §). En individuell studieplan ska inte bara finnas för varje elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan utan även för varje elev inom vuxenutbildningens skolformer, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare. Elever i vuxenutbildningen är normalt myndiga och förväntas ta ett stort eget ansvar för sina studier, men den individuella studieplanen har inom vuxenutbildningen ändå ansetts fylla en viktig funktion. Den individuella studieplanen är i de skolformer där den i dag förekommer av central betydelse för elevens utbildning och för uppföljning av elevens utveckling. Regeringen anser därför, till skillnad från *Hässleholms kommun*, att planen bör vara ett viktigt instrument även inom vidareutbildningen. Regeringen föreslår alltså att det inom vidareutbildningen på motsvarande sätt som inom t.ex. gymnasieskolan ska upprättas en individuell studieplan för varje elev. Därutöver föreslås att det i skollagen ska tas in en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

8 Behörighet och mottagande

8.1 Behörighet till vidareutbildningen

Regeringens förslag: För behörighet till vidareutbildningen ska det krävas gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper. När det gäller vidareutbildningen ska det alltså göras undantag från skollagens bestämmelse om att ungdomar som har gått igenom en utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning eller har avlagt International Baccalaureate (IB) inte längre är behöriga för gymnasieskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller har inte några invändningar mot förslaget, bl.a. *Statens skolverk*, *Statens skolinspektion*, *Arbetsförmedlingen*, *Göteborgs kommun*, *Solna kommun*, *Lärarnas Riksförbund*, *Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Svenskt Näringsliv*. *Halmstads kommun* är positiv till att vidareutbildningen ska bygga på de nationella inrikt-

ningarna på teknikprogrammet och understryker vikten av att det ställs krav på godkänt betyg i vissa specifika kurser för att säkerställa att eleverna har en gemensam grund in i det fjärde året. Förbundet *Sveriges Byggindustrier* är positivt till förslaget och anser att formuleringen att det ska krävas en gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper är bra. Begreppet likvärdiga kunskaper bör enligt organisationen inkludera examen från ett yrkesprogram om eleven har kompletterat med de behörighetsgivande kurserna.

Nässjö kommun anser att det är oklart vad som avses med begreppet likvärdiga kunskaper.

Samverkansorganet i Jämtlands län (Regionförbundet Jämtlands län) anser att en elev som har gått ett av Teknikcollege certifierat program och som alltså har minst 2 800 poäng, borde vara behörig att gå det fjärde året och anger att detta bör förtydligas.

Hässleholms kommun menar att flera nationella inriktningar på teknikprogrammet ska kunna kvalificera till en och samma profil inom vidareutbildningen.

Skälen för regeringens förslag: Eftersom det fjärde tekniska året enligt förslaget i avsnitt 5.1 ska införas som en vidareutbildning som bygger vidare på teknikprogrammet bör en gymnasieexamen från programmet utgöra en grund för behörighet. Erfarenheterna från försöksverksamheten visar att det är rimligt att vidareutbildningens profiler bygger vidare på teknikprogrammets nationella inriktningar. Det kan på så sätt säkerställas att eleverna inom vidareutbildningen har sådana förkunskaper att de har möjlighet att nå längre inom respektive teknikområde och att utbildningen motsvarar de krav som kan ställas på en blivande gymnasieingenjör. I det tidigare nämnda uppdraget till Skolverket (dnr U2013/5041/GV) ingick därför att utreda behovet av förkunskaper inför det fjärde tekniska årets profiler och att lämna förslag på behörighetskrav, utöver gymnasieexamen från teknikprogrammet, som ska gälla för tillträde till vidareutbildningens olika profiler. Av Skolverkets redovisning av uppdraget framgår att myndigheten föreslår att vissa specifika kurser ska utgöra förkunskapskrav för vidareutbildningens olika profiler. Regeringen anser att erfarenheterna från försöksverksamheten talar för att vissa ytterligare behörighetsvillkor bör ställas upp.

Regeringen anser att det är viktigt att målgruppen för vilka som kan vara behöriga till vidareutbildningen inte blir för snäv och utestänger sökande som har kunskaper som motsvarar de som ges på gymnasieskolans teknikprogram. Därför bör en sökande vara behörig till vidareutbildningen om den sökande har kunskaper som är likvärdiga med erforderliga kunskaper från teknikprogrammet.

Nässjö kommun framhåller att det är oklart vad som avses med likvärdiga kunskaper. Kunskaper som regeringen anser vara likvärdiga i förhållande till vad teknikprogrammet ger kan inhämtas t.ex. genom studier inom den kommunala vuxenutbildningen, studier utomlands eller på andra nationella program i gymnasieskolan i kombination med kompletterande studier.

Regeringen anser att så många som möjligt med nödvändiga förkunskaper ska kunna läsa vidareutbildningen. Regeringen anser dock att det inte går att ta ställning till *Hässleholms kommuns* förslag om att flera inriktningar på teknikprogrammet ska kunna kvalificera till en och

samma profil inom vidareutbildningen eller till vad *Sveriges Byggin-*
dustrier och *Regionförbundet Jämtlands län* framför om att andra pro-
gram än teknikprogrammet borde ge behörighet till vidareutbildningen
innan de särskilda behörighetskraven har fastställts.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att det för behörighet till vida-
reutbildning i form av ett fjärde tekniskt år ska krävas gymnasieexamen
från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper. Regeringen anser
också att det kan vara lämpligt att ställa upp ytterligare behörighetsvill-
kor och föreslår därför att regeringen eller den myndighet som regeringen
bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

I skollagen finns en bestämmelse om att ungdomar som har gått ige-
nom utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning eller
har avlagt International Baccalaureate (IB) inte längre är behöriga för
gymnasieskolan (15 kap. 6 §). Bestämmelsen motiveras av att det inte
bör vara samhällets skyldighet att tillhandahålla mer än en gymnasieut-
bildning. Härmed avses utbildningar på samma nivå. Det fjärde tekniska
året är dock en vidareutbildning som bygger på ett genomgången teknik-
program och det är därför uppenbart att ett undantag från nämnda huvud-
princip måste göras i nu aktuellt fall. Det föreslås därför att ett sådant
undantag görs.

8.2 Ansökan och ansökningsförfarandet

Regeringens förslag: I en ansökan till vidareutbildningen ska det
anges vilken utbildningsanordnare och vilken nationell profil ansökan
avser. Avser ansökan mer än en utbildning ska utbildningarna anges i
prioritetsordning.

Ansökan ska ges in till den sökandes hemkommun. Om ansökan
avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman än den
sökandes hemkommun, ska ansökan omedelbart sändas vidare till
denne.

Regeringens bedömning: Samma tidpunkter som gäller i fråga om
antagning till de nationella programmen bör gälla även för vidareut-
bildningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. I
promemorian finns ingen bedömning i denna del.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat
sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot
det. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk*, *Statens skolinspektion*, *Skolväsen-*
dets överklagandenämnd, *Universitets- och högskolerådet*, *Centrala*
studiestödsnämnden, *Arbetsförmedlingen*, *Piteå kommun*, *Varbergs*
kommun, *Läraryrket*, *Lärarnas Riksförbund*, *Industriarbetsgivarnas*
Kompetensråd, *Sveriges Ingenjörer*, *Sveriges Kommuner och Landsting*,
Svenskt Näringsliv samt *Livsmedelsföretagen*.

Malmö kommun stödjer promemorians förslag angående ansökan och
ansökningsförfarande, men anger att för att det ska fungera måste en
tidplan för ansökan och antagning fastställas på samma sätt som för
nationella program i gymnasieskolans år 1.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Vidareutbildningen och de olika nationella profilerna kan komma att anordnas av flera huvudmän runt om i landet. Huvudmännen föreslås i avsnitt 8.3 vara skyldiga att ta emot sökande oavsett var i landet de sökande bor, s.k. riksrekrytering. En sökande kan därför komma att söka utbildningar hos flera olika huvudmän vid samma tillfälle för att öka sina chanser att bli antagen.

För att göra ansökningsförfarandet så enkelt som möjligt både för de sökande och för huvudmännen föreslås att en ansökan till vidareutbildningen ska ske på motsvarande sätt som gäller för gymnasieskolans nationella program. Detta innebär att ansökan ska lämnas till den sökandes hemkommun och att den sökande, om denne söker flera utbildningar, ska rangordna dessa (jfr 16 kap. 35 § första stycket skollagen). Eftersom regeringen föreslår att det inom vidareutbildningen ska finnas flera nationella profiler och, i avsnitt 8.3, föreslår att utbildningen ska vara riksrekryterande föreslås också att det i ansökan ska anges vilken utbildningsanordnare och vilken nationell profil ansökan avser.

Det är viktigt att ansökan kommer berörd huvudman till del så snart som möjligt så att ansökningsprocessen kan inledas och den sökandes möjlighet att komma i fråga prövas. Om ansökan avser utbildning hos en annan huvudman än den sökandes hemkommun, föreslås därför att den sökandes hemkommun omedelbart ska sända ansökan vidare till denne (jfr 16 kap. 35 § andra stycket skollagen).

Genom den föreslagna ordningen kommer varje sökande endast att lämna en ansökan, även om denne söker till utbildningar som anordnas av flera huvudmän. Detta förenklar för den sökande. Kravet på att den sökande ska rangordna sina önskemål underlättar vidare de olika huvudmännens planering. Eftersom den sökandes hemkommun kan bli skyldig att lämna ekonomiskt stöd för den sökandes inackordering om den sökta utbildningen anordnas av en annan kommun, har vidare hemkommunen ett intresse av att tidigt få kännedom om ansökan, även i de fall ansökan avser utbildning hos en annan huvudman. Även detta intresse tillgodoses genom förslaget.

Malmö kommun anser att en tidplan för ansökan och antagning måste fastställas på nationell nivå på samma sätt som för nationella program i gymnasieskolans år 1. Kommunen anger att om ansökan och antagning görs vid olika tidpunkter hos olika huvudmän kan den sökande omöjligt lämna endast en ansökan eller ange i vilken ordning han eller hon önskar komma i fråga. Regeringen menar dock att det sannolikt inte kommer att bli några problem i praktiken eftersom antagningsförfarandet fungerar väl för de nationella programmen och då tidpunkter för ansökning till de nationella programmen i huvudsak bestäms av skolhuvudmännen själva. De enda tidpunkter för antagning som gäller för nationella program regleras i gymnasieförordningen och innebär att ett preliminärt beslut om antagning ska fattas i början av vårterminen närmast före utbildningens start och att ett slutligt beslut om möjligt ska fattas före den 1 juli det år då utbildningen börjar (7 kap. 7 §). Motsvarande bestämmelser bör införas för vidareutbildningen.

8.3 Huvudmannen prövar om den sökande ska tas emot

Regeringens förslag: Huvudmannen för den sökta vidareutbildningen ska pröva om en sökande är behörig och om den sökande ska tas emot.

Behöriga sökande från hela landet ska tas emot till utbildningen (riksrekrytering).

Det ska i skollagen tas in en upplysning om att det av andra bestämmelser i lagen framgår att huvudmannen ska göra ett urval bland mottagna sökande, om fler sökande har tagits emot till huvudmannens utbildning än det finns platser i utbildningen.

Den sökande ska till Skolväsendets överklagandenämnd få överklaga huvudmannens beslut om mottagande. De befintliga bestämmelserna om överklagande av huvudmannens beslut i fråga om behörighet och mottagande till nationella program i gymnasieskolan ska justeras till att enbart avse frågan om mottagande.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorians förslag saknas dock en bestämmelse om möjlighet för den sökande att överklaga en enskild huvudmans beslut i fråga om mottagande. I promemorian föreslås inte heller någon justering av de befintliga bestämmelserna om överklagande av beslut i fråga om behörighet och mottagande till nationella program i gymnasieskolan till att enbart avse frågan om mottagande. Vidare föreslås inte i promemorian någon upplysningsbestämmelse om att det av andra bestämmelser i skollagen framgår att huvudmannen, om fler sökande har tagits emot till huvudmannens utbildning än det finns platser i utbildningen, ska göra ett urval bland mottagna sökande.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, Göteborgs kommun, Linköpings kommun, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Industrierbetsgivarnas Kompetensråd, Sveriges Ingenjörer, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv* samt *Livsmedelsföretagen*.

Statens skolinspektion och *Malmö kommun* anser att skrivningarna om skyldigheten att ta emot alla behöriga sökande och om att det behöver göras ett urval bland behöriga sökande om dessa är fler än antalet platser i utbildningen är oklara.

Skolinspektionen och *Skolväsendets överklagandenämnd* har framfört att det i promemorians förslag saknas en punkt om möjlighet till överklagande av mottagande till en enskild huvudmans utbildning.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller nationella program i gymnasieskolan ankommer det på den huvudman som anordnar utbildningen att besluta vilka sökande till utbildningen som är behöriga och som ska tas emot (16 kap. 36 § skollagen). Dessa beslut får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd av sökanden (28 kap. 12 § första stycket 7 och 13 § första stycket 1 skollagen). Om fler sökande har tagits emot till huvudmannens utbildning än det finns platser i utbildningen, ska huvudmannen göra ett urval bland mottagna sökande (15 kap. 12 och

13 §§ skollagen). Av praktiska skäl är det viktigt att bestämmelserna för olika utbildningsformer i gymnasieskolan är likalydande, om det inte finns saklig grund för avvikelse. Utgångspunkten är således att motsvarande ordning ska gälla för vidareutbildningen.

I avsnitt 5.1 föreslås att vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år bör permanentas och att utbildningen visserligen bör bygga på det tekniska programmet, men formellt bör vara fristående från detta program. Förslaget möjliggör en ordning där alla elever som har en gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper kan söka vidareutbildningen som förstahandssökande genom riksrekrytering. På så vis kan alla behöriga sökande ges samma möjlighet att mottas till utbildningen oavsett bostadsort. Tillgången till utbildningen blir således i detta avseende lika för alla som är behöriga. Regeringen föreslår därför att utbildningen ska vara riksrekryterande. Om det finns fler behöriga sökande än platser i utbildningen bör ett urval göras.

Skolinspektionen och *Malmö kommun* anser att skrivningarna om skyldigheten att ta emot alla behöriga sökande och om att det behöver göras ett urval bland behöriga sökande om dessa är fler än antalet platser i utbildningen är oklara. Att en sökande tas emot till en utbildning inom t.ex. gymnasieskolan innebär enligt den ordning som gäller i dag endast ett mottagande som sökande till utbildningen. Beslutet om mottagande som sökande innebär inte att den sökande faktiskt får påbörja utbildningen, utan ett fastställande av den sökandes behörighet. Alla som är behöriga ska tas emot. Huvudmannen beslutar därefter om alla mottagna sökande också ska antas till utbildningen, dvs. faktiskt få påbörja den. Om utbildningen har för få platser i förhållande till antalet mottagna sökande kan inte samtliga mottagna sökande antas till utbildningen och då måste ett urval göras. Den föreslagna regleringen avseende mottagande och urval när det gäller vidareutbildningen motsvarar således vad som gäller för gymnasieskolan i övrigt samt även för vissa andra skolformer.

Skolinspektionen och *Skolväsendets överklagandenämnd* har framfört att det i promemorians förslag saknas en reglering av möjligheten att överklaga en enskild huvudmans beslut i fråga om mottagande till vidareutbildningen. Regeringen föreslår att en sådan bestämmelse införs. Den sökande ska alltså få överklaga såväl en offentlig som en enskild huvudmans beslut i fråga om mottagande som sökande till Skolväsendets överklagandenämnd. Regeringen föreslår samtidigt att de befintliga bestämmelserna om överklagande av huvudmannens beslut i fråga om behörighet och mottagande till nationella program i gymnasieskolan ska justeras så att möjligheten till överklagande enbart avser frågan om mottagande. Motivet till detta är att eftersom bara behöriga sökande får tas emot, så måste behörighetsfrågan avgöras som ett led i prövningen av om en sökande ska tas emot eller inte. En sökande som inte är behörig kan inte tas emot till utbildningen. En möjlighet att överklaga huvudmannens beslut i fråga om behörigheten är alltså meningslös, eftersom den sökande får överklaga själva beslutet i fråga om mottagande.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att huvudmannen för den sökta vidareutbildningen ska pröva om en sökande är behörig och om den sökande ska tas emot som sökande. Behöriga sökande till utbildningen från hela landet ska tas emot som sökande (riksrekrytering). För att tyd-

liggöra att ett beslut om mottagande som sökande inte är samma sak som ett beslut om antagning föreslås att det i skollagen tas in en upplysning om att det av andra bestämmelser i lagen framgår att huvudmannen, om fler sökande har tagits emot till huvudmannens utbildning än det finns platser i utbildningen, ska göra ett urval bland mottagna sökande.

9 Gymnasieingenjörsexamen

Regeringens förslag: Gymnasieingenjörsexamen ska utfärdas om en elev har godkända betyg på en fullständig vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Det ska tas in en upplysningsbestämmelse i skollagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om gymnasieingenjörsexamen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot förslaget, bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Myndigheten för yrkeshögskolan, Stiftelsen Chalmers tekniska högskola, Arbetsförmedlingen, Malmö kommun, Sandvikens kommun, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Ingenjörer, Svenskt Näringsliv, Teknikföretagens Yrkesnämnd* och *Livsmedelsföretagen*. *Sveriges Ingenjörer* delar uppfattningen i promemorian att kravet på godkända betyg från en fullständig vidareutbildning är viktigt för att skapa respekt även för den nya gymnasieingenjörsexamen.

Nässjö kommun tillstyrker förslaget men menar att omfattningen av de kurser som eleven ska ha godkända betyg på bör tydliggöras och hänvisar till skollagens bestämmelser om krav för gymnasieexamen.

Flera remissinstanser har invänt mot användningen av begreppet gymnasieingenjör. Dessa synpunkter behandlas i avsnitt 5.1.

Skälen för regeringens förslag: Att det för gymnasieingenjörsexamen ska krävas godkända betyg på en fullständig vidareutbildning anser regeringen vara en rimlig lägstanivå. I likhet med *Sveriges Ingenjörer* anser regeringen att kravet på godkända betyg på en fullständig vidareutbildning är viktigt för att skapa respekt för den nya gymnasieingenjörsexamen. *Nässjö kommun* anger att omfattningen av de kurser som eleven ska ha godkända betyg på bör tydliggöras. Regeringen anser emellertid att formuleringen ”fullständig vidareutbildning” tillräckligt tydligt visar att det som avses är samtliga de kurser som vidareutbildningen omfattar. Regeringen föreslår därför att gymnasieingenjörsexamen ska utfärdas om en elev har godkända betyg på en fullständig vidareutbildning. I den mån det behövs kompletterande bestämmelser kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela närmare föreskrifter om gymnasieingenjörsexamen. Detta bör framgå av en upplysningsbestämmelse i skollagen.

10 Anordnande av utbildningen

Regeringens förslag: En huvudman som anordnar utbildning på teknikprogrammet ska få anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Regeringens bedömning: Det bör i förordning ställas krav på att en huvudman för vidareutbildning ska ha ett etablerat samarbete med det lokala eller regionala arbetslivet och ett lokalt programråd för utbildningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, Göteborgs kommun, Växjö kommun, Samverkansorganet i Jämtlands län (Regionförbundet Jämtlands län), Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Industriarbetsgivarnas Kompetensråd* samt *Sveriges Kommuner och Lands-ting, Mittuniversitetet, Linköpings kommun, Nässjö kommun, Sveriges Ingenjörer, Svenskt Näringsliv, Sveriges Byggindustrier, Trä- och Möbelföretagen* och *Grafiska Företagens Förbund* samt *Livsmedelsföretagen* anser att det inte är tillräckligt att en huvudman anordnar teknikprogrammet för att denne ska få anordna vidareutbildningen utan anser att Skolverket efter ett ansökningsförfarande ska besluta om tillstånd att bedriva vidareutbildningen.

Statens skolverk anser att kravet för att få anordna vidareutbildningen bör skärpas så att skolhuvudmannen inte bara måste erbjuda teknikprogrammet utan också den inriktning som motsvarar det fjärde årets profil. Verket ställer sig dock bakom förslaget att inte införa ett krav på tillstånd för att bedriva vidareutbildningen.

Statens skolinspektion anger att det behöver förtydligas om en enskild huvudman som anordnar teknikprogrammet kan anordna vidareutbildningen utan att ha fått kompletterande godkännande av Skolinspektionen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Eftersom det inte finns någon regel som tvingar kommuner eller fristående skolhuvudmän att anordna ett visst nationellt program, är det enligt regeringens mening inte rimligt att de ska vara tvungna att anordna vidareutbildningen. Det bör således vara frivilligt att anordna vidareutbildningen.

Syftet med vidareutbildningen är att den ska ge en god yrkeskompetens och göra det möjligt för den studerande att ta en anställning eller starta företag inom området för den utgång som den studerade valt. Det är också viktigt att kompetensen hos de som examineras från utbildningen motsvarar arbetsgivarnas krav på kompetens inom det område som utbildningen avser. Därför måste vidareutbildningen hålla hög kvalitet genom god kompetens hos den undervisande personalen och en väl anpassad teknisk utrustning. Det är också viktigt att det finns en tydlig koppling mellan det nationella teknikprogrammet och vidareutbildningen eftersom den senare bygger på teknikprogrammet.

Promemorians förslag om krav på att skolhuvudmannen anordnar teknikprogrammet för att denne ska få anordna vidareutbildningen säkerställer enligt regeringens mening att huvudmannen uppfyller minimikraven när det gäller personalens tekniska kompetens och den tekniska utrustningens nivå.

Skolverket har i sitt remissvar angett att promemorians föreslagna krav för att få anordna vidareutbildning bör skärpas på så sätt att skolhuvudmannen inte bara måste erbjuda teknikprogrammet utan också den inriktning som motsvarar det fjärde årets profil. Regeringen delar Skolverkets uppfattning att det är viktigt att det finns en tydlig koppling mellan inriktning på teknikprogrammet och nationell profil på vidareutbildningen. Regeringen anser emellertid att det är sannolikt att en huvudman som avser att anordna det fjärde tekniska året kommer att erbjuda den eller de profiler där huvudmannens personal har den kompetens som krävs och där huvudmannen har den tekniska utrustning som behövs för att bedriva utbildning med hög kvalitet. Detta innebär rimligen att den eller de nationella profilerna kommer att motsvara en eller flera inriktningar inom huvudmannens teknikprogram. Regeringen anser vidare att det inte nödvändigtvis är ett problem om en huvudman vill anordna vidareutbildningen med en nationell profil som inte återfinns som en inriktning inom huvudmannens teknikprogram, eftersom kraven på att erbjuda en utbildning med hög kvalitet kvarstår. Utbildningen kommer också att omfattas av Skolinspektionens tillsyn.

Flera remissinstanser, bl.a. *Nässjö kommun* och *Svenskt Näringsliv*, har framfört att ett ansöknings- och tillståndsförfarande där Skolverket meddelar tillstånd att bedriva vidareutbildningen bör införas. *Skolinspektionen* anser att det behöver förtydligas om en enskild huvudman som anordnar teknikprogrammet kan anordna vidareutbildningen utan att ha fått kompletterande godkännande av Skolinspektionen.

Regeringen delar remissinstansernas bedömning att ett tillståndsförfarande visserligen skulle kunna ge en kontroll över kvaliteten i utbildningen. Regeringen menar dock att det faktum att endast huvudmän som anordnar teknikprogrammet ska få anordna vidareutbildningen i sig innebär en viss kvalitetskontroll. Dessutom ska Skolinspektionen som ovan nämnts ha tillsyn över utbildningen, vilket ytterligare bidrar till kvalitetssäkring av utbildningen. I avsnitt 11 föreslår regeringen vidare en modell för finansiering av det fjärde tekniska året i form av ett specialdestinerat statsbidrag. Prövningen av frågor om bidraget ger i praktiken staten en möjlighet att kontrollera etableringen av vidareutbildningar. Regeringen anser att detta på ett tillfredställande sätt kan ersätta en tillståndprocess.

En organiserad och nära samverkan mellan huvudmän och avnämare är avgörande för att utveckla vidareutbildningens kvalitet. Regeringen anser därför att det bör ställas krav på att en huvudman för vidareutbildning ska ha ett etablerat samarbete med det lokala eller regionala arbetslivet. Det bör även finnas ett lokalt programråd för vidareutbildningen. Regeringen avser att reglera detta i förordning.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att en huvudman som anordnar teknikprogrammet också ska få anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

11 Finansiering av det fjärde tekniska året

Regeringens bedömning: Huvudmannen bör få ersättning för att bedriva vidareutbildningen i form av ett specialdestinerat statsbidrag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bör pröva frågor om bidraget.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning. I promemorian förslås inte att regeringen ska pröva frågor om bidraget.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Arbetsförmedlingen, Göteborgs kommun, Växjö kommun, Örebro kommun, Lärarförbundet, Göteborgs Riksförbund, Industrierbetsgivarnas Kompetensråd, Sveriges Kommuner och Lands-ting, Svenskt Näringsliv* samt *Livsmedelsföretagen*. Flertalet av de kommuner som har yttrat sig tillstyrker förslaget, bl.a. anser *Halmstads kommun* att det är bra att finansieringen föreslås ske genom statsbidrag eftersom ekonomiska diskussioner mellan kommuner som inte själva anordnar utbildningen och anordnarkommuner då kan undvikas.

CSN uppmärksammar att en elev som vill studera alla fyra åren sammanhängande på en annan ort än hemorten, med gällande bestämmelser intekommer att kunna få statligt inackorderingstillägg för de tre första åren om samma inriktning av det treåriga teknikprogrammet finns på elevens hemort.

Några av remissinstanserna, bl.a. *Lärarförbundet* och *Industrierbetsgivarnas Kompetensråd*, instämmer inte i promemorians förslag att det riktade statsbidraget bör avvecklas när vidareutbildningen är etablerad, och i likhet med vad som gäller för övrig gymnasieutbildning, ersättas med ett generellt statsbidrag.

Skälen för regeringens bedömning: Den normala finansieringsmodellen då staten förändrar skolhuvudmannens befintliga uppgifter eller ålägger dem nya uppgifter är att det generella statsbidraget till kommunerna ökas eller minskas i enlighet med den s.k. kommunala finansieringsprincipen. Kommunala skolhuvudmän reglerar kostnader sinsemellan genom samverkansavtal och interkommunal ersättning. Fristående skolor finansieras genom bidrag från elevernas hemkommuner. Ett alternativ till att kommunkollektivet får ersättning via det generella statsbidraget är att ersättningen lämnas direkt till huvudmannen i form av ett specialdestinerat statsbidrag, vilket är fallet i den nu pågående försöksverksamheten med ett fjärde tekniskt år.

Om statens ersättning för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år inte, som i försöksverksamheten, skulle lämnas som ett specialdestinerat statsbidrag utan i stället skulle ingå i det generella statsbidraget skulle summan fördelas ut till alla kommuner. Kommuner som anordnar vidareutbildningen har antagligen fler egna elever i vidareutbildningen än genomsnittet för kommunerna eftersom ungdomarna av praktiska skäl sannolikt är mer benägna att söka utbildningen om den finns i den egna

kommunen. Om statens ersättning fördelas till alla kommuner riskerar alltså kommuner som anordnar utbildningen att inte få full kostnadstäckning. En tryggad kostnadstäckning tycks vara en viktig del av beslutsunderlaget för de huvudmän som kan tänka sig att anordna ett fjärde tekniskt år, vilket framförs av bl.a. *Örebro kommun*. Intresset för att anordna vidareutbildningen kan minska om finansieringen inte är säkrad.

Eftersom utbildningen, i den form som nu föreslås, är ny är det svårt att på förhand bedöma elevutvecklingen under uppbyggnaden av den permanenta verksamheten. Det är följaktligen svårt att veta vilken ersättning som skulle tillföras kommunkollektivet genom det generella statsbidraget.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det fjärde tekniska året bör finansieras genom ett specialdestinerat statsbidrag när det permanentas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör pröva frågor om bidraget. Regeringen delar bedömningen i promemorian att det specialdestinerade statsbidraget bör avvecklas när vidareutbildningen har etablerats och antalet studerande och anordnare nått en önskad och stabil nivå och att kommunkollektivet i så fall bör få ta del av det statliga stödet via det generella statsbidraget. Några remissinstanser vänder sig emot promemorians bedömning i detta avseende och är oroliga för att övergången till en framtida finansiering via det generella statsbidraget ska inverka menligt på utbildningen. Regeringen vill dock betona att någon tidpunkt för en sådan förändring inte är bestämd och att den kan bli aktuell att genomföra först när vidareutbildningen nått en sådan volym och stabilitet att den klarar en finansiering via det generella statsbidraget.

I 15 kap. 32 § skollagen anges att hemkommunen ska lämna ekonomiskt stöd till elever i en gymnasieskola med offentlig huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången. Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Elever i skolor med enskild huvudman har under vissa förutsättningar rätt till ett statligt inackorderingstillägg enligt 2 kap. 2 § studiestödslagen (1999:1395) och 2 kap. 2 § studiestödsförordningen (2000:655). Av den senare bestämmelsen framgår bl.a. att CSN får meddela närmare föreskrifter om vem som kan få inackorderingstillägg. Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:6) om studiehjälp innebär i nu aktuellt avseende i huvudsak att det endast är studerande, som inte kan gå en motsvarande utbildning på hemorten, som kan få inackorderingstillägg. Med motsvarande utbildning avses program och nationell inriktning i gymnasieskolan. CSN påpekar att elever som önskar läsa fyra år sammanhängande på en annan ort än hemorten, med gällande bestämmelser inte kommer att kunna få statligt inackorderingstillägg för de tre första åren om samma inriktning av det treåriga teknikprogrammet finns på elevens hemort. Regeringen konstaterar att denna begränsning gäller i övrigt inom gymnasieskolan och anser att gällande regelverk om stöd till inackordering även ska tillämpas för studerande i vidareutbildningen.

12 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Bestämmelserna om vidareutbildningen ska träda i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker promemorians förslag eller har inte några invändningar mot det. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, Solna kommun, Varbergs kommun, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Industriarbetsgivarnas Kompetensråd, Sveriges Ingenjörer, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Svenskt Näringsliv* samt *Livsmedelsföretagen*.

Karlstads kommun och *Nässjö kommun* anser att det är av största vikt att den aktuella tidplanen hålls för att utbildningen ska kunna starta på utsatt tid.

SKL har inte någon synpunkt på tidpunkten för ikraftträdande men anser att utredningen om teknikprogrammets framtida utformning ska avvaktas.

Skälen för regeringens förslag: De bestämmelser som gäller för vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan bör träda i kraft så snart som möjligt, så att Skolverket hinner anpassa gällande styrdokument och i övrigt vidta de åtgärder som krävs för att den nya utbildningen ska komma på plats. Det är också viktigt att de som vill söka utbildningen i god tid kan ta del av information om den så att de får möjlighet att göra ett övervägt val. Regeringen delar inte *SKL:s* uppfattning att Teknikprogramsutredningens redovisning (dir. 2013:122) ska avvaktas. Regeringen anser i stället, i likhet med *Karlstads kommun* och *Nässjö kommun*, att det är viktigt att vidareutbildningen permanentas enligt den tidplan som föreslås i promemorian så att skolorna får ett komplett regelverk att arbeta efter och att fler elever kan få tillgång till utbildningen. Om de förslag som Teknikprogramsutredningen presenterar i sitt betänkande, som ska lämnas senast den 30 september 2014, påverkar vidareutbildningens utformning i och med den nära kopplingen mellan teknikprogrammet och vidareutbildningen får det hanteras i ett senare skede.

Mot denna bakgrund bör bestämmelserna om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år träda i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2015.

13 Konsekvenser

Berörda skolor

Pågående försöksverksamhet omfattar 20 gymnasieskolor. Både kommunala och fristående skolhuvudmän har kunnat ansöka om att delta i försöksverksamheten. Förslaget om permanentning av det fjärde året innebär att det ska vara frivilligt för såväl kommunala som fristående huvudmän att anordna vidareutbildningen. Av de 265 gymnasieskolor som läsåret 2011/12 erbjöd teknikprogrammet bedöms endast en mindre del ha kompetens och utrustning för att erbjuda det fjärde året. Det kan nämnas att inför den första försöksomgången 2011 ansökte 54 skolor om deltagande varav 10 beviljades platser. Inför försöksverksamhetens andra läsår ansökte 24 skolor varav ytterligare 10 skolor beviljades platser i försöket. Få skolor bedöms vara intresserade av att anordna vidareutbildningen utan det särskilda statsbidraget. En rimlig uppskattning kan vara att antalet skolor som erbjuder det fjärde tekniska året växer successivt och uppgår till ca 50 stycken inom en femårsperiod.

I försöksverksamheten har två av skolorna enskild huvudman, dvs. ca tio procent av deltagande skolor. Läsåret 2012/13 går ca en fjärdedel av eleverna på teknikprogrammet i fristående gymnasieskolor. Antalet skolor med enskild huvudman som förväntas erbjuda vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år kan därför uppskattas till ca 5–12 inom en femårsperiod.

Statens kostnad

Statens skolverk bedömde i sin rapport Redovisning av uppdrag avseende gymnasieskolans teknikprogram (Skolverkets dnr 2009:00994:2) från 2010 att årskostnaden för vidareutbildningen kommer att uppgå till ca 100 000 kronor per elev och år. Bedömningens relevans har förstärkts genom att huvudmännen i sina ansökningar om deltagande i försöksverksamheten hösten 2012 fick ange uppskattad kostnad. Utfallet varierar kraftigt mellan olika skolor, från 52 000 till 166 000 kronor, men snittkostnaden ligger strax under den av Skolverket uppskattade kostnaden.

Antalet elever i den permanenta vidareutbildningen beror dels på hur populär utbildningen blir, dels på antalet anordnare men också på antalet platser som kan finansieras genom statsbidrag.

Försöksverksamheten visar att det tar tid att etablera en ny utbildning och innan den blir känd bland presumtiva elever, föräldrar och näringsliv. I oktober 2011, dvs. det första året försöksverksamheten anordnades, deltog 166 elever varav 127 män och 39 kvinnor. Vid motsvarande tidpunkt 2012 deltog 273 elever varav 220 män och 53 kvinnor. I kostnadsmodellen beräknas att elevtalen successivt växer under en femårsperiod och efter fem år har nått en volym omfattande 1 200 elever.

För staten tillkommer även en kostnad för studiestöd i och med att Centrala studiestödsnämnden (CSN) på samma sätt som när det gäller gymnasieskolan i övrigt ska betala ut studiemedel och studiehjälp till de elever som har rätt till det. Den totala kostnaden för studiestöd beror på elevernas ålder, dvs. om de uppbär studiehjälp (för 2013 ca

10 500 kronor per år och elev) eller studiemedel (för 2013 ca 40 000 kronor per år och elev). Under försöksverksamhetens första år var ca 97 procent av eleverna unga elever. Bedömningen är att även i den permanenta verksamheten kommer få elever, om än något fler än i försöksverksamheten, att vara att betrakta som äldre i studiestödslagens perspektiv och därmed uppbära studiemedel.

CSN ska också på samma sätt som gäller för gymnasieskolan i övrigt i enlighet med studiestödslagen och studiestödsförordningen lämna ekonomiskt stöd till sådana elever i gymnasieskolor med enskild huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången och som inte uppbär studiemedel (för 2013 ca 13 500 kronor per år och elev). När det gäller elever hos en kommunal huvudman som behöver ekonomiskt stöd för inackordering, se nedan.

Mot den bakgrunden beräknar regeringen i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) att statens kostnad för vidareutbildningen, inklusive studiestöd, uppgår till 50 miljoner kronor för 2015, 110 miljoner kronor för 2016, 140 miljoner kronor för 2017 och 150 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2018.

Skolhuvudmännens utbildningskostnad

Genom den föreslagna modellen med specialdestinerade statsbidrag får skolhuvudmännen ett schablonbelopp som förväntas täcka den genomsnittliga kostnaden per elev. Interkommunal ersättning eller bidrag från hemkommunerna förekommer inte när det gäller vidareutbildningen. På sikt när gymnasieingenjörsutbildningen har etablerats på en stabil och hållbar nivå är avsikten att det specialdestinerade statsbidraget ska avvecklas och utbildningen kommer då i stället att finansieras genom det generella statsbidraget. Interkommunal ersättning kan då bli aktuell.

Om en elev i en gymnasieskola med offentlig huvudman behöver inackordering på grund av skolgången ska hemkommunen enligt 15 kap. 32 § skollagen lämna ekonomiskt stöd till eleven (för 2013 ca 13 500 kronor per år och elev).

Som framgår ovan har en enskild huvudman inte några kostnader för stöd till elever som behöver inackordering på grund av skolgången eftersom inackorderingstillägget är ett statligt stöd i enlighet med studiestödslagen och studiestödsförordningen.

Skolhuvudmännens administrativa kostnader

Tidsåtgång och administrativa kostnader för de skolor, offentliga eller fristående (de senare kan vara företag), som vill erbjuda det fjärde tekniska året kan endast uppskattas. Administrativa kostnader kan avse själva ansökan om statsbidrag, men även normal dokumentation av elevuppgifter, betygssättning, utfärdande av examensbevis etc. Tidsåtgången för upprättandet av en ansökan om statsbidrag kan uppskattas till ca en veckas arbetsinsats och en kostnad på 10 000–20 000 kronor per skola. Om ett 50-tal skolor antas ansöka om statsbidrag för vidareutbildningen blir totalkostnaden 0,5–1 miljon kronor.

De skolor som avser att erbjuda vidareutbildningen har sannolikt redan en organiserad samverkan med omgivande arbetsliv varför tillkommande kostnaden för sådan samverkan bedöms vara försumbara.

Varje kommun är skyldig att informera om gymnasieskolans utbildningsmöjligheter. Genom införandet av vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan utökas denna skyldighet marginellt. Den tillkommande kostnaden anses försumbar.

För de skolor som beviljas statsbidrag bedöms bidraget täcka de löpande administrativa kostnaderna.

Andra kostnader

Skolhuvudmännen är inte tvungna att anordna vidareutbildningen. Individuellt kan dock få kostnader för uppehälle som inte täcks av studiestöd.

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen (EU)

Gymnasieutbildning är inte reglerad på EU-nivå. Däremot har medlemsländerna i EU träffat frivilliga överenskommelser bl.a. inom ramen för den s.k. Köpenhamnsprocessen om att genomföra insatser för att öka kvaliteten inom bl.a. yrkesutbildningen.

Påverkan på konkurrensförhållanden

Skolor som erbjuder vidareutbildningen kan möjligen komma i ett förbättrat konkurrensläge i förhållande till skolor som bara erbjuder teknikprogrammet. Genom t.ex. samverkansavtal mellan skolhuvudmän kan effekten av en eventuell konkurrensfördel minska.

Särskilda hänsyn till små företag

Fristående skolor kan drivas av större koncerner eller av små företag. För att erbjuda det fjärde året krävs god kontakt och samverkan med det omgivande näringslivet, vilket kan åstadkommas oberoende av huvudmannens storlek. Bedömningen är därför att huvudmän av olika storlek kommer att kunna anordna vidareutbildningen.

Regelrådets remissvar

Regelrådet har i sitt remissvar avstyrkt förslaget med motiveringen att det saknas underlag för att bedöma de administrativa kostnaderna. Rådet saknar uppgifter om antalet förväntade elever och fristående skolor samt en uppskattning av tidsåtgången för administration. I detta avsnitt har de av Regelrådet efterfrågade uppgifterna förts in.

14 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

1 kap.

12 § Lagen innehåller 30 kapitel. Dessa är

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),

- barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),
- kvalitet och inflytande (4 kap.),
- trygghet och studiero (5 kap.),
- åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),
- skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),
- förskolan (8 kap.),
- förskoleklassen (9 kap.),
- grundskolan (10 kap.),
- grundsärskolan (11 kap.),
- specialskolan (12 kap.),
- sameskolan (13 kap.),
- fritidshemmet (14 kap.),
- gymnasieskolan (15–17 a kap.),
- gymnasiesärskolan (18 och 19 kap.),
- kommunal vuxenutbildning (20 kap.),
- särskild utbildning för vuxna (21 kap.),
- utbildning i svenska för invandrare (22 kap.),
- entreprenad och samverkan (23 kap.),
- särskilda utbildningsformer (24 kap.),
- annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),
- tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),
- Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),
- överklagande (28 kap.), och
- övriga bestämmelser (29 kap.).

Paragrafen innehåller en förteckning över lagens innehåll. Ändringen innebär att ett nytt kapitel som införs, 17 a kap., läggs till i uppräkningslistan. Paragrafen ändras därmed också på så sätt att det anges att lagen innehåller 30 kapitel i stället för 29.

15 kap.

2 § Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Utbildningen i gymnasieskolan ska, *med undantag för vad som följer av 17 a kap. 4 §*, i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning.

I paragrafen anges syftet med utbildningen i gymnasieskolan.

I *tredje stycket* anges att utbildningen i huvudsak ska bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning. En ändring görs så att det framgår att detta gäller med undantag för vad som följer av 17 a kap. 4 §. Ändringen görs mot bakgrund av att den vidareutbildning som avses i det nu införda 17 a kap. inte i huvudsak bygger på de kunskaper eleverna fått i grundskolan utan på de kunskaper eleven har fått genom teknikprogrammet eller motsvarande utbildning.

5 § Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller

20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år. I 17 a kap. 4 § finns särskilda bestämmelser om målgruppen för den vidareutbildning som ges i form av ett fjärde tekniskt år.

I 17 kap. 16 § andra och tredje styckena finns bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

Bestämmelserna om gymnasieskolan gäller bara för ungdomar som är bosatta i landet. I 29 kap. 2–5 §§ finns ytterligare föreskrifter om bosättning och rätten till utbildning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om gymnasieskolans målgrupp.

För tillträde till vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år gäller inte den övre åldersgräns som finns för övriga utbildningar i gymnasieskolan. I stället finns det särskilda bestämmelser om målgruppen för vidareutbildningen i 17 a kap. 4 §. Tillägget i *första stycket* hänvisar till den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

6 § Ungdomar som har gått igenom en utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning eller har avlagt International Baccalaureate (IB) är inte längre behöriga för *nationella program och introduktionsprogram* i gymnasieskolan.

I paragrafen finns en bestämmelse om att ungdomar som genomgått vissa utbildningar inte längre är behöriga för gymnasieskolan.

Paragrafen preciseras så att det framgår att detta inte gäller i förhållande till sådan vidareutbildning som avses i 17 a kap.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.1.

7 § Utbildningen i gymnasieskolan består av nationella program som är yrkesprogram eller högskoleförberedande program.

I gymnasieskolan finns också utbildning i form av introduktionsprogram *och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år*.

Närmare bestämmelser om de nationella programmen finns i 16 kap., om introduktionsprogrammen i 17 kap. *och om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i 17 a kap.*

I paragrafen regleras vilka olika utbildningar som finns i gymnasieskolan.

I *andra stycket* läggs vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år till i uppräknningen av de olika utbildningar som ingår i gymnasieskolan och i *tredje stycket* kompletteras hänvisningarna till olika kapitel i lagen där utbildningarna regleras med en hänvisning till 17 a kap.

8 § Varje kommun ska informera om de nationella programmen *samt* om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram *och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år*.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om kommunens informationsskyldighet.

Ändringen innebär att kommunerna ska informera även om möjligheterna att få vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.1.

11 § Utbildningen i gymnasieskolan ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning som avses i 16 kap. 11 §, i huvudsak vara skolförlagd. Även introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion och individuellt alternativ *samt vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år* får utformas så att de inte är i huvudsak skolförlagda.

I paragrafen finns bestämmelser om utbildningens förläggning.

Liksom gymnasial lärlingsutbildning och utbildning på vissa introduktionsprogram behöver vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år inte vara i huvudsak skolförlagd. Detta framgår av ett tillägg till paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.1.

22 § Betyg ska sättas

- på varje avslutad kurs,
- efter genomfört gymnasiearbete *och examensarbete, och*
- i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får innebära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

Paragrafen innehåller bestämmelser om betygssättning.

Paragrafens *första stycke* ändras så att det framgår att betyg även ska sättas efter genomfört examensarbete inom vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Stycket har även justerats redaktionellt för ökad tydlighet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.4.

25 § Som betyg på gymnasiearbetet *och examensarbetet* ska någon av beteckningarna E eller F användas. Betyget E ska användas om en elev har nått *examensmålen* för gymnasiearbetet *eller examensarbetet*. I annat fall ska betyget F användas.

I paragrafen behandlas betygssättning av gymnasiearbetet.

Bestämmelserna ändras så att det framgår att samma beteckningar som ska användas som betyg på gymnasiearbetet även ska användas som betyg på examensarbetet inom vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Paragrafen har även justerats redaktionellt för ökad tydlighet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.4.

31 § Ett landsting får anordna utbildningar på sådana nationella program som avser naturbruk och omvårdnad.

Efter överenskommelse med en kommun får landstinget anordna utbildning även på andra nationella program.

Av 17 kap. 17 och 18 §§ följer vilken utbildning på introduktionsprogram som får anordnas av ett landsting.

Av första och andra styckena och 17 a kap. 2 § följer när ett landsting får anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när landsting får anordna utbildning i gymnasieskolan.

Paragrafen kompletteras med ett *fjärde stycke* som innehåller en hänvisning till de bestämmelser där det anges när ett landsting får anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. Av paragrafens första och andra stycken framgår att ett landsting efter överenskommelse med en kommun får anordna utbildning på teknikprogrammet och av 17 a kap. 2 § framgår att ett landsting som anordnar utbildning på teknikprogrammet får anordna vidareutbildningen.

17 a kap.

Kapitlet är nytt och innehåller bestämmelser om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- krav för att anordna utbildningen (2 §),*
- syfte och målgrupp (3 och 4 §§),*
- utbildningens utformning och innehåll (5–14 §§), och*
- behörighet, ansökan och mottagande (15–17 §§).*

Paragrafen beskriver kapitlets innehåll. Liknande paragrafer finns i flertalet av lagens kapitel.

2 § En huvudman som anordnar utbildning på teknikprogrammet får anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

I paragrafen regleras kraven för att få anordna vidareutbildningen.

Av paragrafen framgår att vidareutbildningen bara får anordnas av huvudmän, offentliga eller enskilda, som inom gymnasieskolan anordnar det nationella programmet teknikprogrammet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.

3 § Vidareutbildningen syftar till en gymnasieingenjörsexamen och ska utgöra grund för yrkesverksamhet som gymnasieingenjör.

Paragrafen handlar om syftet med vidareutbildningen.

Av paragrafen framgår att vidareutbildningen syftar till att den som gått utbildningen ska få en gymnasieingenjörsexamen och kunna arbeta som gymnasieingenjör.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.1.

4 § Vidareutbildningen ska vara öppen endast för den som har genomgått utbildning på teknikprogrammet eller har likvärdiga kunskaper och som påbörjar vidareutbildningen

- 1. terminen efter det att han eller hon har avslutat utbildningen på teknikprogrammet eller motsvarande utbildning, eller*
- 2. senast det kalenderår som han eller hon fyller 22 år.*

I paragrafen anges målgruppen för vidareutbildningen. Behörighetskraven för att mottas till utbildningen regleras i 15 §, se kommentaren till den bestämmelsen.

Regleringen i paragrafen utgör ett undantag från de ålderskrav som annars gäller för gymnasieskolan enligt 15 kap. 5 §. Elever är i normalfallet 19 år det år de lämnar årskurs tre i gymnasieskolan, men på grund

av t.ex. programbyten eller studieuppehåll är det inte ovanligt att de är äldre än vad som anges i 15 kap. 5 § när ett fjärde tekniskt år skulle kunna bli aktuellt.

Målgruppen för vidareutbildningen är de som har gått igenom en treårig gymnasieutbildning på teknikprogrammet eller har likvärdiga kunskaper, men endast under två alternativa förutsättningar. Den första förutsättningen är att eleven påbörjar vidareutbildningen i direkt anslutning till att utbildningen på teknikprogrammet eller motsvarande utbildning har avslutats, s.k. direktövergång. Det är fråga om direktövergång även om en elev har gjort studieuppehåll under det tekniska programmet, t.ex. mellan årskurs ett och två. Det kan också vara så att den som har genomgått en treårig utbildning på teknikprogrammet eller har likvärdiga kunskaper efter t.ex. arbetslöshet eller en viss tid i arbete behöver stärka sin position på arbetsmarknaden genom ytterligare utbildning, eller i stället för att studera på högskola eller yrkeshögskola vill gå en kortare mer praktiskt inriktad teknisk utbildning. Även en sådan person kan få gå vidareutbildningen, under förutsättning att utbildningen påbörjas senast det kalenderår som personen fyller 22 år. En person som är äldre än så kan endast få gå utbildningen om den kan påbörjas terminen efter det att personen har avslutat utbildningen på teknikprogrammet eller motsvarande utbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

5 § Det ska finnas examensmål som innehåller mål för utbildningen.

Paragrafen behandlar examensmålen.

Av paragrafen framgår att målen för vidareutbildningen ska framgå av examensmål. Paragrafen motsvarar i sak 16 kap. 6 §. Regeringen avser att besluta examensmålen i förordning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

6 § Inom utbildningen ska det finnas särskilt profilerade utbildningsvägar (nationella profiler).

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka nationella profiler som ska finnas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om nationella profiler.

I paragrafen finns bestämmelser om nationella profiler.

Av första stycket framgår att det inom vidareutbildningen ska finnas olika profilerade utbildningsvägar, s.k. nationella profiler. Den sökande ska tas emot till en nationell profil vid starten av läsåret och den nationella profilen utgör därmed elevens studieväg.

Paragrafens andra stycke innehåller dels ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilka nationella profiler som får finnas, dels ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om nationella profiler.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.3.

7 § Utbildningen är avsedd att genomgå på ett läsår. Utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vidareutbildningens omfattning.

Utbildningen är avsedd att genomgå på ett läsår och ska precis som utbildningen på nationella program bedrivas som heltidsstudier. Om behov skulle uppkomma att förlägga utbildningen på andra tider än de som normalt gäller, t.ex. för att arbetsplatsförlagt lärande ska kunna genomföras under sommaren, följer av 3 kap. 2 § gymnasieförordningen att huvudmannen får besluta om detta.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.1.

8 § Omfattningen av studierna anges i gymnasiepoäng. Utbildningen omfattar 900 gymnasiepoäng varav 100 gymnasiepoäng avser ett examensarbete. För utbildningen ska det finnas en poängplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om poängplanen.

Paragrafen innehåller ytterligare bestämmelser om vidareutbildningens omfattning.

I paragrafens *första stycke* klargörs att utbildningens omfattning precis som övrig utbildning inom gymnasieskolan anges i gymnasiepoäng. Vidare anges utbildningens totala omfattning, 900 gymnasiepoäng. Av dessa ska examensarbetet omfatta 100 poäng. Resten av utbildningen utgörs av kurser enligt 11 §. Det ska finnas en poängplan för utbildningen.

I *andra stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om poängplanen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.1.

9 § En elev har rätt till minst 800 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

I paragrafen regleras den garanterade undervisningstiden inom vidareutbildningen.

Av paragrafen framgår att eleverna är garanterade 800 undervisningstimmar.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.2.

10 § För varje ämne ska det finnas en ämnesplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner.

Paragrafen handlar om ämnesplaner när det gäller vidareutbildningen.

I *första stycket* uppställs krav på att det ska finnas en ämnesplan för varje ämne.

I *andra stycket* finns en upplysning om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner.

Paragrafen motsvarar vad som enligt 16 kap. 21 § gäller för nationella program.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.4.

11 § Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser.

För varje kurs ska det anges hur många gymnasiepoäng som kursen omfattar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs.

I paragrafen finns bestämmelser om kurser inom vidareutbildningen.

I *första stycket* anges att utbildningen inom varje ämne ska ges i form av en eller flera kurser.

Enligt *andra stycket* ska det för varje kurs anges hur många gymnasiepoäng som kursen omfattar.

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om behörighetsvillkor för de olika kurserna.

Paragrafen motsvarar i huvudsak vad som enligt 16 kap. 23 § och 24 § andra stycket gäller för nationella program.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.4.

12 § *För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om den individuella studieplanen.

Av *första stycket* framgår att det för varje elev i vidareutbildningen ska upprättas en individuell studieplan.

I *andra stycket* anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om planen.

Paragrafen motsvarar vad som enligt 16 kap. 25 § gäller för nationella program.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.6.

13 § *Har en elev efter avslutad kurs eller genomfört examensarbete fått lägst betyget E, är huvudmannen inte skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter meddelade med stöd av andra stycket.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få gå om en kurs.

Paragrafen reglerar vad det finns för möjligheter till ytterligare utbildning av samma slag.

Av paragrafens *första stycke* framgår att en huvudman inte är skyldig att erbjuda en elev som uppnått betyg för godkända resultat ytterligare utbildning av samma slag, om inte regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter om det. I huvudsak motsvarande bestämmelser finns för nationella program i 16 kap. 24 § första stycket.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som krävs för att en elev ska få gå om en kurs. Detta bemyndigande motsvarar delvis 16 kap. 24 § andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.5.

14 § *Gymnasieingenjörsexamen ska utfärdas om en elev har godkända betyg på en fullständig vidareutbildning.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om gymnasieingenjörsexamen.

I paragrafen finns bestämmelser om gymnasieingenjörsexamen.

I paragrafens *första stycke* anges villkor för att en gymnasieingenjörsexamen ska utfärdas, dvs. det krävs godkända betyg på en fullständig vidareutbildning. En sådan fullständig utbildning omfattar kurser om 800 gymnasiepoäng och ett examensarbete om 100 gymnasiepoäng.

I *andra stycket* upplyses om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om gymnasieingenjörsexamen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

15 § *För behörighet till utbildningen krävs, utöver vad som föreskrivs i 4 §, gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

I paragrafen anges vad som krävs för att vara behörig till vidareutbildningen.

Av *första stycket* framgår att för behörighet krävs gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper. Med likvärdiga kunskaper avses i första hand att den sökande genomgått ett annat nationellt program med nödvändiga kompletteringar eller läst in en motsvarande utbildning inom vuxenutbildningen. Likvärdiga kunskaper kan också ha inhämtats genom studier som helt eller delvis har bedrivits i utlandet. Den sökande måste också tillhöra den målgrupp för utbildningen som definieras i 4 §.

I *andra stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva ytterligare behörighetsvillkor.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.1.

16 § *I en ansökan till utbildningen ska det anges vilken utbildningsanordnare och vilken nationell profil ansökan avser. Avser ansökan mer än en utbildning ska utbildningarna anges i prioritetsordning.*

Ansökan ska ges in till den sökandes hemkommun. Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman än den sökandes hemkommun, ska ansökan omedelbart sändas vidare till denne.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan och ansökningsförfarandet.

Av 6 § framgår att vidareutbildningen består av nationella profiler som utgör elevernas olika studievägar. Av förevarande paragrafs *första stycke* framgår att det i ansökan måste anges vilken utbildningsanordnare och vilken nationell profil som ansökan avser. Om ansökan avser flera olika utbildningar ska dessa rangordnas.

I *andra stycket* anges att ansökan ska ges in till den sökandes hemkommun samt att hemkommunen, om utbildningen anordnas av någon annan huvudman, ska sända ansökan vidare till denne.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.2.

17 § Huvudmannen för den sökta utbildningen prövar om en sökande är behörig och ska tas emot.

Behöriga sökande från hela landet ska tas emot till utbildningen (riksrekrytering).

Av 15 kap. 12 och 13 §§ framgår att huvudmannen ska göra ett urval bland mottagna sökande, om fler sökande har tagits emot till huvudmannens utbildning än det finns platser i utbildningen.

I paragrafen finns bestämmelser om beslut om behörighet och mottagande till vidareutbildningen.

Av första stycket framgår att det är huvudmannen för den sökta utbildningen som ska pröva om en sökande är behörig och om den sökande ska tas emot. Motsvarande reglering för nationella program finns i 16 kap. 36 §.

Av andra stycket framgår att det är fråga om en riksrekryterande utbildning.

Tredje stycket innehåller en hänvisning till bestämmelserna i 15 kap. om att huvudmannen ansvarar för antagningen till de utbildningar som huvudmannen anordnar och att regeringen meddelar föreskrifter om urval bland mottagna sökande.

Regleringen innebär att alla behöriga sökande till en utbildning inom gymnasieskolan ska *tas emot* som sökande till utbildningen, men om antalet platser i utbildningen är färre än antalet behöriga sökande måste huvudmannen göra ett *urval* bland de sökande. En mottagen sökande som får en plats i utbildningen *antas* till utbildningen.

Föreskrifter om överklagande av huvudmannens beslut till Skolväsendets överklagandenämnd finns i 28 kap. 12 och 13 §§.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.3.

28 kap.

12 § Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundsärskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet till grundsärskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,

2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,

3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upphörande enligt 7 kap. 14 §,

4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,

5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor hemma,

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket eller 11 kap. 29 § andra stycket,

7. mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, *mottagande enligt 17 a kap. 17 §* eller mottagande i första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap. 5 eller 7 § andra stycket,

9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket eller 22 §, till särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje stycket eller till utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 15 §,

10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket, i särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra stycket eller i utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 16 § andra stycket,

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje stycket, särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § tredje stycket eller utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 17 §,

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller

13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

Paragrafen handlar om vilka beslut av en kommun eller ett landsting som får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

En ändring görs i *första stycket sjunde punkten* som innebär att ett beslut i fråga om mottagande enligt 17 a kap. 17 § får överklagas till nämnden. Punkten har även justerats redaktionellt för ökad tydlighet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.3.

13 § Beslut av en enskild huvudman får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. mottagande enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, *mottagande enligt 17 a kap. 17 §* eller mottagande enligt 19 kap. 29 § första stycket, eller

2. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1 får överklagas endast av den sökande.

I paragrafen regleras vilka beslut av en enskild huvudman som får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Paragrafen ändras på så sätt att det i *första stycket första punkten* läggs till en möjlighet att överklaga även en enskild huvudmans beslut i fråga om mottagande enligt 17 a kap. 17 § till Skolväsendets överklagandenämnd. Punkten har även justerats redaktionellt för ökad tydlighet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Lagen tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2015.

Föreslagna lagändringar träder i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2015.

Sammanfattning av promemorian Gymnasieingenjörutbildning – Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan (Ds 2013:53)

Sedan 2011 bedrivs en försöksverksamhet i enlighet med förordningen (2010:2040) om försöksverksamhet med ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan. Statens skolverk har utvärderat det första årets försöksverksamhet. Utbildningsdepartementet har, med Skolverkets utvärdering som grund, sett över förutsättningarna för att införa vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år som ett permanent inslag i gymnasieskolan. Arbetet med översynen och förslagen redovisas i denna promemoria.

Förslaget till vidareutbildning i form av ett permanent fjärde tekniskt år i gymnasieskolan kan sammanfattas i följande punkter:

- Vidareutbildningen ska bygga på teknikprogrammet men organiseras som ett fristående år. Utbildningen leder till en gymnasieingenjörsexamen.

- Vidareutbildningen ska omfatta 900 gymnasiepoäng och är indelad i nationella profiler. Profilernas innehåll kan vara riktat mot olika teknikområden (branschutgångar).

- Kommunala skolhuvudmän och huvudmän för fristående gymnasieskolor som anordnar teknikprogrammet får anordna vidareutbildningen.

- Utbildningen ska finansieras genom riktade statsbidrag till anordnande huvudman.

- Alla behöriga elever, oavsett bostadsort, ska ha lika tillgång till utbildningen genom att utbildningen är riksrekryterande.

- Behörig att söka till vidareutbildningen ska den vara som har erhållit gymnasieexamen från teknikprogrammet (eller motsvarande utbildning efter komplettering) och antingen påbörjar utbildningen terminen efter det att han eller hon avslutat teknikprogrammet eller senast det kalenderår som han eller hon fyller 22 år. De nationella profilerna i vidareutbildningen bygger på de nationella inriktningarna i teknikprogrammet. Krav på godkänt betyg i specificerade kurser kan förekomma.

- Vid fler sökande än tillgängliga elevplatser ska urvalet normalt göras utifrån betyg från det avslutade nationella teknikprogrammet.

Lagförslaget i promemorian

Förslag till lag om ändring i skollagen

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800) dels att 1 kap. 12 §, 15 kap. 2, 5–8, 11, 22, 25 och 31 §§ samt 28 kap. 12 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel, 17 a kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

12 §

Lagen innehåller 29 kapitel. Dessa är

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),
- barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),
- kvalitet och inflytande (4 kap.),
- trygghet och studiero (5 kap.),
- åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),
- skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),
- förskolan (8 kap.),
- förskoleklassen (9 kap.),
- grundskolan (10 kap.),
- grundsärskolan (11 kap.),
- specialskolan (12 kap.),
- sameskolan (13 kap.),
- fritidshemmet (14 kap.),
- gymnasieskolan (15–17 kap.)
- gymnasieskolan (15–17a kap.),
- gymnasiesärskolan (18 och 19 kap.),
- kommunal vuxenutbildning (20 kap.),
- särskild utbildning för vuxna (21 kap.),
- utbildning i svenska för invandrare (22 kap.),
- entreprenad och samverkan (23 kap.),
- särskilda utbildningsformer (24 kap.),
- annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),
- tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),
- Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),
- överklagande (28 kap.), och
- övriga bestämmelser (29 kap.).

15 kap.

2 §

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhälls-

livet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Utbildningen i gymnasieskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning.

Utbildningen i gymnasieskolan ska, *med undantag för vad som följer av 17 a kap. 3 §*, i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning.

5 §

Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år.

Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år. *I 17 a kap. 3 § finns särskilda bestämmelser om målgruppen för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.*

I 17 kap. 16 § andra och tredje styckena finns bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

Bestämmelserna om gymnasieskolan gäller bara för ungdomar som är bosatta i landet. I 29 kap. 2–5 §§ finns ytterligare föreskrifter om bosättning och rätten till utbildning. Lag (2012:109).

6 §

Ungdomar som har gått igenom en utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning eller har avlagt International Baccalaureate (IB) är inte längre behöriga för gymnasieskolan.

Ungdomar som har gått igenom en utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning eller har avlagt International Baccalaureate (IB) är inte längre behöriga för *nationella program och introduktionsprogram* i gymnasieskolan.

7 §

Utbildningen i gymnasieskolan består av nationella program som är yrkesprogram eller högskoleförberedande program.

I gymnasieskolan finns också utbildning i form av introduktionsprogram.

I gymnasieskolan finns också utbildning i form av introduktionsprogram *och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.*

Närmare bestämmelser om de nationella programmen finns i

Närmare bestämmelser om de nationella programmen finns i 16 kap., om introduktionsprogram-

16 kap. och om introduktionsprogrammen i 17 kap.

men i 17 kap. och *om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i 17 a kap.*

Bilaga 2

8 §

Varje kommun ska informera om de nationella programmen och om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram.

Varje kommun ska informera om de nationella programmen, om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram *och om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.*

11 §

Utbildningen i gymnasieskolan ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning som avses i 16 kap. 11 §, i huvudsak vara skolförlagd. Även introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion och individuellt alternativ får utformas så att de inte är i huvudsak skolförlagda.

Utbildningen i gymnasieskolan ska *i huvudsak vara skolförlagd. Detta gäller dock inte gymnasial lärlingsutbildning som avses i 16 kap. 11 §.* Även introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion och individuellt alternativ *samt vidareutbildning som avses i 17 a kap.* får utformas så att de inte är i huvudsak skolförlagda.

22 §

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete samt i grundskolans ämnen i de fall undervisningen i dessa får förekomma i gymnasieskolan.

Betyg ska sättas
- på varje avslutad kurs,
- efter genomfört gymnasiearbete *och examensarbete*, och
- i grundskolans ämnen i de fall undervisningen i dessa får förekomma i gymnasieskolan.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får innebära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

25 §

Som betyg på gymnasiearbetet ska någon av beteckningarna E eller F användas. Om en elev har nått målen för gymnasiearbetet i examensmålen ska betyget E användas. I annat fall ska betyget F användas.

Som betyg på gymnasiearbetet *och examensarbetet* ska någon av beteckningarna E eller F användas. Om en elev har nått målen för gymnasiearbetet *eller examensarbetet* ska betyget E användas. I annat fall ska betyget F användas.

31 §

Ett landsting får anordna utbildningar på sådana nationella program som avser naturbruk och omvårdnad.

Efter överenskommelse med en kommun får landstinget anordna utbildning även på andra nationella program.

Av 17 kap. 17 och 18 §§ följer vilken utbildning på introduktionsprogram som får anordnas av ett landsting.

Av första och andra styckena och 17 a kap. 2 § följer när ett landsting får anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. Av 17 kap. 17 och 18 §§ följer vilken utbildning på introduktionsprogram som får anordnas av ett landsting.

17 a kap. Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- krav för att anordna utbildningen (2 §),
- målgrupp och syfte (3 och 4 §§),
- utbildningens utformning och innehåll (5–14 §§), samt
- behörighet, ansökan och mottagande (15–17 §§)

Krav för att anordna utbildningen

2 § En huvudman som anordnar teknikprogrammet får anordna vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Målgrupp

3 § Vidareutbildningen ska vara öppen för den som har gått igenom gymnasieutbildning på teknikprogrammet eller har likvärdiga kunskaper och som påbörjar vidareutbildningen terminen efter det att han eller hon avslutat teknikprogrammet eller senast det kalenderår som han eller hon fyller 22 år.

Syfte

4 § Vidareutbildningen syftar till en gymnasieingenjörsexamen och ska utgöra grund för yrkesverksamhet som gymnasieingenjör.

Utbildningens utformning och innehåll

Examensmål

5 § Det ska finnas examensmål som innehåller mål för utbildningen.

Nationella profiler

6 § Inom vidareutbildningen ska finnas särskilt profilerade utbildningsvägar (nationella profiler).

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka nationella profiler som ska finnas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om nationella profiler.

Utbildningens omfattning

7 § Vidareutbildningen är avsedd att genomgå på ett läsår. Utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier.

8 § Omfattningen av studierna anges i gymnasiepoäng. Utbildningen omfattar 900 gymnasiepoäng varav 100 gymnasiepoäng avser ett examensarbete. För utbildningen ska det finnas en poängplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om poängplanen.

Garanterad undervisningstid

9 § En elev har rätt till minst 800 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

Ämnen och kurser

10 § För varje ämne ska det finnas en ämnesplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner.

11 § Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser.

För varje kurs ska det anges hur många gymnasiepoäng som kursen omfattar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs.

Individuell studieplan

12 § För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Rätt till ytterligare utbildning

13 § Har en elev efter avslutad kurs eller genomfört examensarbete fått lägst betyget E, är huvudmannen inte skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter meddelade med stöd av andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att gå om en kurs.

Gymnasieingenjörsexamen

14 § För elever som har fått godkända betyg från en fullständig vidareutbildning ska en gymnasieingenjörsexamen utfärdas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om gymnasieingenjörsexamen.

Behörighet, ansökan och mottagande

Behörighet

15 § För behörighet till vidareutbildningen krävs, utöver vad som föreskrivs i 3 §, gymnasieexamen från teknikprogrammet eller likvärdiga kunskaper.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Ansökan och ansökningsförfarande

16 § I en ansökan till vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år ska anges vilken nationell profil och vilken utbildningsanordnare an-

sökan avser. Avser ansökan mer än en utbildning ska den sökande ange i vilken ordning han eller hon önskar komma ifråga.

Ansökan ska ges in till den sökandes hemkommun. Om en inkommen ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska ansökan omedelbart sändas vidare till denne.

Beslut om behörighet och mottagande

17 § Huvudmannen för den sökta utbildningen prövar om en sökande är behörig och om den sökande ska tas emot.

En offentlig huvudman ska ta emot alla behöriga sökande till utbildningen i första hand (riksrekrytering). Av 15 kap. 33 § första stycket följer att motsvarande gäller huvudmän för fristående skolor.

28 kap.

12 §

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundsärskolan enligt 7 kap. 5 §,
2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,
3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upphörande enligt 7 kap. 14 §,

4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 1 eller 11 kap. 25 §,

5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor hemma,

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket, 11 kap. 29 § andra stycket eller 19 kap. 19 § andra stycket,

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § *eller* mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever,

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformas för en grupp elever *eller mottagande enligt 17 a kap. 17 §,*

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap. 8 § andra stycket,

9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket eller 22 §, till särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje stycket eller till utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 15 §,

10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket, i särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra stycket eller i utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 16 § andra stycket,

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje stycket, särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § tredje stycket eller utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 17 §,

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som

avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Bilaga 2

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2015.

Förteckning över remissinstanser avseende promemorian

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Myndigheten för yrkeshögskolan, Statskontoret, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Lunds universitet, Umeå universitet, Linnéuniversitetet, Luleå tekniska universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Mittuniversitetet, Blekinge tekniska högskola, Stiftelsen Chalmers tekniska högskola, Ungdomsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Regelrådet (N 2008:05), Enköpings kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Halmstads kommun, Hässleholms kommun, Karlstads kommun, Linköpings kommun, Malmö kommun, Nässjö kommun, Oskarshamns kommun, Piteå kommun, Sandvikens kommun, Solna kommun, Stockholms kommun, Tidaholms kommun, Varbergs kommun, Vilhelmina kommun, Växjö kommun, Örebro kommun, Samverkansorganet i Jämtlands län (Regionförbundet Jämtlands län), Almega AB, Byggnadsindustrins Yrkesnämnd, Fastighetsbranschens Utbildningsnämnd, Friskolornas riksförbund, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Industrierbetsgivarnas Kompetensråd, Sveriges Ingenjörer, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Vägledarförening, Svenskt Näringsliv, Teknikföretagens Yrkesnämnd, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) samt Vuxenutbildning i Samverkan.

Utanför remisslistan har dessutom Kalmarsunds Gymnasieförbund, Sveriges Byggindustrier, Trä- och Möbelföretagen och Grafiska Företagens Förbund samt Livsmedelsföretagen inkommit med yttrande.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med något yttrande: Bollnäs kommun, Borlänge kommun, Botkyrka kommun, Filipstads kommun, Flens kommun, Kalmars kommun, Ludvika kommun, Lycksele kommun, Rättviks kommun, Söderhamns kommun, Vänersborgs kommun, Samverkansorganet i Östra Götalands län (Regionförbundet Östsam), Elbranschens Centrala yrkesnämnd, Företagarförbundet, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund, Motorbranschens Yrkesnämnd, Sveriges elevråd – SVEA, Sveriges Elevkårer, Sveriges Skoledarförbund och VVS-branschens yrkesnämnd.